



รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
A STUDY OF THE EFFECTS OF CAMP ACTIVITIES MODEL
FOR DEVELOPMENT GOOD CHARACTER OF CHILDREN IN WELFARE

โดย

อาจารย์วิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว

796.54
ว639ก4
ร.2

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2551

796.54

76390

ธ.2



รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

A STUDY OF THE EFFECTS OF CAMP ACTIVITIES MODEL

FOR DEVELOPMENT GOOD CHARACTER OF CHILDREN IN WELFARE

โดย

อาจารย์วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว

- 3 ต.ค. 2552

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ และเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างรูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. สร้างรูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพ
3. ทดลองใช้รูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ และแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับเด็กช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test

โดยผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมแตกต่างกันกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมแตกต่างกันกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

A STUDY OF THE EFFECTS OF CAMP ACTIVITIES MODEL FOR DEVELOPMENT GOOD CHARACTER OF CHILDREN IN WELFARE

The purpose of this research was to a study of effects of camp activities model for development good character of children in welfare and study of the effects of camp activities for development good character of children in welfare. There were steps as the following :

Step 1 : Study basic information to from development on camp activities model for development good character of children in welfare and good character questionnaire.

Step 2 : Set camp activities model for development good character of children in welfare and good character questionnaire.

Step 3 : Using the camp activities model for development good character of children in welfare and good character questionnaire with children level 3 students in Mercy House Welfare were 20 level by Purposive Sampling. The research design of this study was the One Group Pretest – Posttest Design. The data analyzed using percentage, mean, standard deviation and t-test

The results of this research were as follows :

1. The good character of children in welfare after using camp activities differences before using camp activities both wholly and aspect.
2. The good character of children in welfare after using camp activities differences before using camp activities increased significantly at .05 Level.

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2551 ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวิดี พึ่งโพธิ์ทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์วิชัย ร้องขันแก้ว อาจารย์วันเพ็ญ ร้องขันแก้ว และอาจารย์พิสุทธิวัลลภชพฤกษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขอขอบคุณสถานสงเคราะห์บ้านเมตตาที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณเด็กทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณจิราภรณ์ วิริยะศิริพจน์ ที่ช่วยในการจัดทำเอกสารการวิจัย ขอขอบคุณ คุณศรีธิดา อันชนะ คุณภาวิณี เลิศนวลจันทร์ คุณจีระศักดิ์ เข้มทอง ที่มาเป็นผู้ช่วยในการวิจัย ขอขอบคุณ คุณกาญจนา อ่ำสกุล คุณเจริญพร นาคเสน คุณณัฐพล สุขเกษม คุณณัฐสุดา ชันอาสา คุณปริศนา เสถียรรุจิกานนท์ คุณลลิตา พิรียาภัทร์ คุณสมพร ศรศรี คุณอภิชาล หาญสมัย คุณเทพดรุณ เดือนเพ็ญ คุณพิศาล ประมงค์ คุณพิชวัฒน์ นาคพวง คุณศุภกานต์ สงวนวิทย์ คุณชนกนาด แสงสนธิ์ คุณภาวิณี ภาวะวิจารณ์ ที่ช่วยเก็บข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณ คุณอาราดา ชาววัง ที่ช่วยพิสูจน์อักษร และดำเนินการจัดทำรูปเล่ม ขอขอบคุณคุณกนกกาญจน์ ร้องขันแก้ว รยาที่ให้เวลาในการทำวิจัย สุดท้ายขอขอบคุณพระเจ้าสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว

ผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
	สมมติฐานการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิดเกี่ยวกับค่ายพักแรม.....	11
	ความหมายของค่ายพักแรม.....	11
	ความมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรม.....	12
	คุณค่าและประโยชน์ของค่ายพักแรม.....	16
	ประเภทของค่ายพักแรม.....	20
	กิจกรรมในค่ายพักแรม.....	25
	หลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม.....	30
	แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	34
	ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	34
	การจำแนกประเภทของคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	34
	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	41
	แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม.....	44
	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา.....	47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 53
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 53
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 53
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 58
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 61
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 66
	ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย..... 66
	สรุปผลการวิจัย..... 67
	อภิปรายผลการวิจัย..... 69
	ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 71
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป..... 72
	บรรณานุกรม..... 73
	ภาคผนวก..... 77
	ภาคผนวก ก..... 78
	ภาคผนวก ข..... 85
	ภาคผนวก ค..... 118
	ประวัติย่อผู้วิจัย..... 121

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม	46
2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	61
3	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็ก กลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม	62
4	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กกลุ่ม ทดลองก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม	63
5	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็ก กลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม	64
6	เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลัง เข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม	65
7	การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม	89

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัย การพัฒนารูปแบบและศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์	7
2	กรอบแนวคิดการศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์	8



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยมีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสารโทรคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุอื่น ๆ ซึ่งเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง ความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคนในประเทศหลายด้านโดยเฉพาะด้านวิถีการดำเนินชีวิต จากชีวิตที่อยู่อย่างเรียบง่าย สงบสุข มีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกัน ก็แปรเปลี่ยนเป็นการแก่งแย่งชิงดี ชิงเด่น เอาจัดเอาเปรียบกัน ต่างคนต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ค่านิยมของคนในสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปให้ความสำคัญกับด้านวัตถุมากกว่าด้านอื่น ๆ จากความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในยุคสมัยปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

เด็กกำลังเผชิญหน้าอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และอิทธิพลของการสื่อสารในยุคเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของพวกเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเด็กและเยาวชนซึ่งจะต้องก้าวไปสู่วัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สังคมอารมณ์และจิตใจ จากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงมีความเสี่ยงสูงที่วัยรุ่นจะได้รับผลกระทบเหล่านั้น (ยุพา พูนขำ; ทัดสววย คนาว์ชรากุล; และ กอบกาญจน์ มัทธโน. 2545: 28) ปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนของไทยมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของหลายด้านเช่น หมกมุ่นและหลงใหลกับความเจริญทางด้านวัตถุ มีค่านิยมที่ผิดๆทำอะไรตามกระแสนิยม ไม่สนใจคุณธรรมและจริยธรรม ก้าวร้าว มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตัวเอง ไม่มีระเบียบวินัย ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ขาดความมานะอดทน เห็นแก่ตัว ไม่สนใจการเรียน สนใจแต่ความบันเทิง ไม่คิดถึงอนาคต สนใจแค่สนุกไปวันๆ จากผลกระทบดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต

โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยที่มีความจำเป็นต่อเร่งพัฒนานั้น โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์คุณธรรม ได้สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติและชุดคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของ

ส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากกรวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ ธีรตยา คี นันท์ ทำให้ได้กรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. 2549: 3-4) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **คุณลักษณะด้านคุณธรรม** หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่

1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถ ฟังตนเอง การมีวินัย

1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ จันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเชื่อเพื่อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

2. **คุณลักษณะด้านสังคม** หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. **คุณลักษณะด้านการเรียนรู้** หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

หากเด็กและเยาวชนในประเทศไทยได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง เสริมสร้างให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามกรอบการพัฒนาในข้างต้นนั้นเด็กและเยาวชนก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปได้ในอนาคต

การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนนั้นควรดำเนินการอย่างครอบคลุมทุกกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในสถานสงเคราะห์ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะกลุ่มเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ถูก

ทอดทิ้ง ขาดการเอาใจใส่ที่ดี มีปัญหาทางจิตใจ ถึงแม้จะมีการอบรมเลี้ยงดูให้ดีเพียงใด แต่ก็ไม่สามารถให้ความรักความอบอุ่นที่แท้จริงแก่เด็กได้ มาลี วิทยาธรรัตน์ (2540: 2) กล่าวว่า สภาพการอบรมเลี้ยงดูภายในสถานสงเคราะห์นั้น ถึงแม้จะมีความพยายามในการเอาใจใส่เลี้ยงดูอย่างไร ก็ไม่อาจสร้างความอบอุ่นทางจิตใจหรือบรรยากาศแบบครอบครัวที่แท้จริงได้เช่นเดียวกับเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติ ซึ่งจะได้รับ การเอาใจใส่ การกระตุ้นส่งเสริมในด้านต่างๆ ตลอดจนการขัดเกลานิสัยอย่างใกล้ชิดและอบอุ่นกว่า การเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่ครอบครัวปกติ อาจทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์มีความบกพร่องในคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมต้องการได้

จึงเห็นได้ว่าเด็กในสถานสงเคราะห์หากไม่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นพิเศษ ให้มีคุณลักษณะที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศ เด็กเหล่านี้จะมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาต่างๆ มากมายในอนาคต เนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา กิจกรรมแนะแนว เป็นต้น ค่ายพักแรมก็เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กได้ เพราะค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมแห่งการพัฒนา โดยนำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมกิจกรรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา (วิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว, 2549: 12) และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติได้ นอกจากนี้ สมควร โพธิ์ทอง (2549: 14-15) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาเยาวชนในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีบรรยากาศและ กิจกรรมที่เหมาะสมในช่วงเวลาอันสั้น กิจกรรมค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายประการ เพราะค่ายพักแรมมีเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างจากกิจกรรมในโรงเรียนหรือกิจกรรมเยาวชนอื่น ๆ และค่ายพักแรมยังมีจุดเด่นหลายประการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กและเยาวชนได้

จากแนวคิดในข้างต้น ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี ยิมรักษา (2550: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชนที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่มาเข้าค่ายพักแรม โดยสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ ของเยาวชนชายและหญิง อายุระหว่าง 9-15 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ จำนวน 40 คน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ลักษณะนิสัยโดยรวมและรายด้านมีการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยดำเนินการวิจัยกับเด็กในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำรูปแบบค่ายพักแรมที่ได้มาเป็นแนวทางให้แก่สถานสงเคราะห์ต่างๆในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ ในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ค่ายพักแรม หมายถึง กิจกรรมที่นำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมกิจกรรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะประจำตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นที่ต้องการหรือเป็นที่ต้องประสงค์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่

2.1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถ พึ่งตนเอง การมีวินัย

2.1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

2.1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

2.1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเชื่อเพื่อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

2.2 คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.3 **คุณลักษณะด้านการเรียนรู้** หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

3. **รูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์** หมายถึง แนวทางและแผนการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะประจำตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความดีที่เป็นที่ต้องการหรือเป็นที่ต้องประสงค์ 3 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านสังคม คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ โดยรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

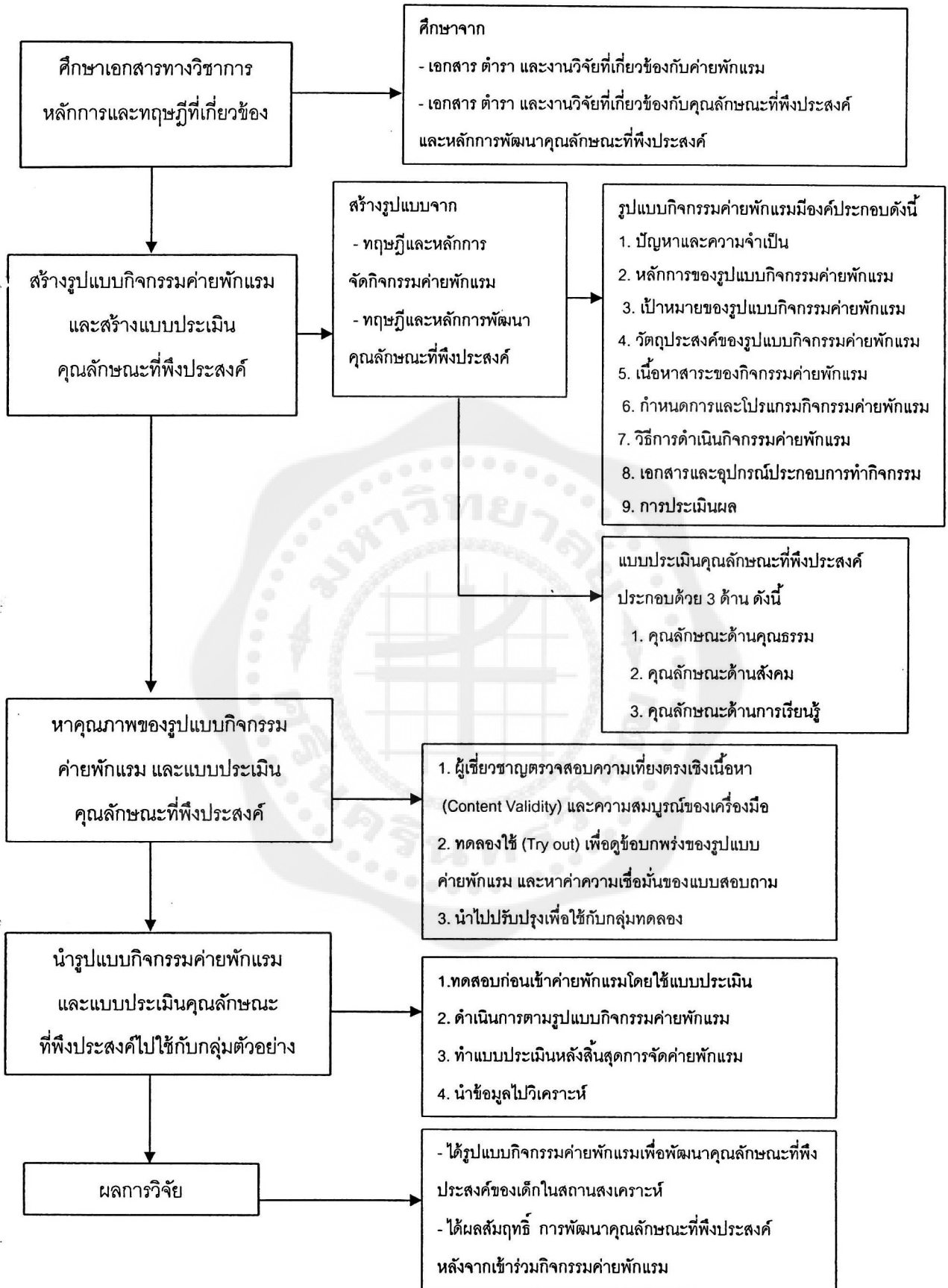
1. ปัญหาและความจำเป็น
2. หลักการของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
3. เป้าหมายของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
5. เนื้อหาสาระของกิจกรรมค่ายพักแรม
6. กำหนดการและโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม
7. วิธีการดำเนินกิจกรรมค่ายพักแรม
8. เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม
9. การประเมินผล

4. **เด็กช่วงชั้นที่ 3** หมายถึง เด็กที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. **สถานสงเคราะห์บ้านเมตตา** หมายถึง สถานสงเคราะห์ที่รับเลี้ยงดูเด็กด้วยโอกาส เด็กกำพร้า ทั้งชาวไทยและชาวไทยภูเขา ตั้งอยู่ที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนา รูปแบบและศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และที่เกี่ยวข้องกับค่ายพักแรม ซึ่งได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัย การพัฒนารูปแบบและศึกษาผลของรูปแบบ
การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

กรอบแนวคิดการศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

กิจกรรมค่ายพักแรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

<p>กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)</p> <p>กิจกรรมบทบาทสมมติ/ละคร (Role Play)</p> <p>กิจกรรมประจำวัน - แบ่งหน้าที่ดูแลความสะอาดและ ความเรียบร้อยของค่าย</p> <p>กิจกรรมเกมโชว์ (Game Show)</p> <p>กิจกรรมระดมความคิด (Brainstorming)</p> <p>กิจกรรม ชมภาพยนตร์ (Movie)</p> <p>กิจกรรมโมนิโต้ (Monito)</p> <p>กิจกรรมสมุดแห่งความรัก (Notebook of love)</p> <p>กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)</p> <p>กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice breaker)</p> <p>กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกมไขปริศนา (Nature Study and Puzzle Game)</p>		<p>1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม</p> <p>1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย</p> <p>1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ อันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึก ในหน้าที่ ความกตัญญู</p> <p>1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี</p> <p>1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความ เอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอารอด เอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อย อาศัยกัน</p> <p>2. คุณลักษณะด้านสังคม</p> <p>คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น</p> <p>3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้</p> <p>คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหา ความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ</p>
---	--	---

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

สมมติฐานการวิจัย

เด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม
มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับค่ายพักแรม
 - 1.1 ความหมายของค่ายพักแรม
 - 1.2 ความมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรม
 - 1.3 คุณค่าและประโยชน์ของค่ายพักแรม
 - 1.4 ประเภทของค่ายพักแรม
 - 1.5 กิจกรรมในค่ายพักแรม
 - 1.6 หลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 2.1 ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 2.2 การจำแนกประเภทของคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับค่ายพักแรม

1.1 ความหมายของค่ายพักแรม

ค่ายพักแรมในอดีตนั้นเป็นเพียงการออกไปค้างแรมตามที่ต่างๆเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดระบบระเบียบอะไรให้ยุ่งยากและซับซ้อน แต่ในปัจจุบันค่ายพักแรมมีการพัฒนารูปแบบให้มีความเป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น มีการนำระบบจัดการเข้ามาใช้ อย่างเป็นระบบแบบแผน (Organized Camps) จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีนักวิชาการได้ให้ความหมายของค่ายพักแรมที่มีการจัดเป็นระบบแบบแผน ไว้มากมาย ส่วนใหญ่ให้ความหมายของค่ายพักแรมไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้ (วิพงษ์ชัย รุ่งชันแก้ว. 2549: 10)

สารานุกรม บริแทนนิกา (Encyclopedia Britannica) ได้ให้ความหมายของ“ค่ายพักแรม” หรือ “Camp” ไว้ว่า มาจากคำว่า “Campus” ในภาษาละตินซึ่งแปลว่า Field ตามความหมายแปลว่า “ทุ่งนา ทุ่งหญ้า หรือที่โล่งแจ้ง” ในสมัยโบราณค่ายพักแรมจะใช้ในทางทหาร ต่อมาพลเรือนได้นำมาใช้ โดยให้ความหมายว่า “เป็นการที่บุคคลได้ออกไปใช้ชีวิตนอกรอการโดยไปค้างแรมตามป่า หรือบริเวณที่โล่งแจ้งในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากการอยู่ในบ้าน” (วิระ วิเศษสมิต. 2546: 11)

ค่ายพักแรม ตามคำจำกัดความของสมาคมค่ายพักแรมแห่งสหรัฐอเมริกา (เกื้อ แก้วเกต. 2524 : 7 ; อ้างอิงจาก American Camping Association. n.d.) กล่าวว่า “ค่ายพักแรม เป็นประสบการณ์ทางการศึกษาด้านสร้างสรรค์ที่เกิดจากการมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มกลางแจ้ง ใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจของคน โดยการช่วยเหลือ แนะนำจากผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อการนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2526 : 183) ได้ให้ความหมายค่ายพักแรมไว้ว่า เป็นการพักแรมชั่วคราวของคนเป็นจำนวนมาก อาจจัดขึ้นหรือใช้ฝึกอบรมบุคคลให้รู้จักการดำรงชีวิตเป็นหมู่คณะ โดยให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้รู้จักช่วยตัวเอง ช่วยหมู่คณะ รู้จักระเบียบวินัย รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สังคม

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2513 : 39) ให้ความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม หมายถึง การจัดการอย่างมีระเบียบในการดำเนินการอยู่ค่ายพักแรม การผจญภัยเกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วม พักผ่อนหย่อนใจทางนันทนาการและได้ดำเนินชีวิตทางสังคม นอกสถานที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายจากความเครียด

เกื้อ เกตุแก้ว (2531 : 345) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอยู่ค่ายพักแรมที่มีการจัดอย่างมีระเบียบ หมายถึงแหล่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางการศึกษา ในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกัน กลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวนั้นเป็นเครื่องช่วยพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคมและจิตใจ ทั้งนี้ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว

เสาวนีย์ เสนาสุ (2531 : 190 – 191) กล่าวถึงความหมายของค่ายพักแรมไว้ว่า ค่ายพักแรมที่มีการจัดการอย่างเป็นระเบียบย่อหมายถึง ประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในการศึกษาของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มภายนอกสถานที่ ค่ายพักแรมเป็นการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่โดยรอบตัวเรามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตัวเราทั้งทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม ซึ่งประสบการณ์นี้เป็นประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ภายใต้การควบคุมแนะนำของผู้ที่ได้รับการอบรมฝึกหัดมาโดยเฉพาะ

สมควร โพธิ์ทอง (2549: 2-3) ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของค่ายพักแรมที่มีการจัดการ มีการจัดระเบียบอย่างเต็มรูปแบบนั้น มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. มีการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาในทางสร้างสรรค์
2. มีการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ
3. มีการใช้ชีวิตร่วมกันนอกสถานที่หรือนอกเมือง
4. เป็นการศึกษาและการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลสังคมและการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย
5. การดำเนินการจัดค่ายพักแรมจะต้องมีการจัดระเบียบแบบแผน และจะต้องอยู่ภายใต้ผู้นำกิจกรรมที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ในข้างต้น สรุปความหมายของค่ายพักแรมได้ว่า กิจกรรมที่นำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้นำที่รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

1.2 ความมุ่งหมายของค่ายพักแรม

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของค่ายพักแรมไว้ดังนี้

ดิมีอค (Dimock.1952 : 33-36) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของค่ายพักแรมไว้ ดังนี้

1. พัฒนาความรู้สึกรักที่ใกล้ชิดสัมพันธ์กับธรรมชาติและศิลปะการใช้ชีวิตกลางแจ้ง
2. ศึกษาและเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างถูกสุขลักษณะและปลอดภัย
3. เรียนรู้การสร้างสรรคสิ่งที่มีประโยชน์ในเวลาว่าง
4. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและวิถีทางประชาธิปไตย
6. พัฒนาด้านคุณธรรมของจิตใจ

สมควร โพธิ์ทอง (2549: 20) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรม โดยแบ่งความมุ่งหมายออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบุคคลและสังคม(Develop yourself and social) มีความมุ่งหมายดังนี้

- 1.1 มีสุขภาพอนามัย
- 1.2 มีอารมณ์แจ่มใส
- 1.3 สร้างมิตรภาพ
- 1.4 ปรับปรุงตนเอง
- 1.5 มีความรับผิดชอบ
- 1.6 พัฒนาบุคลิกภาพ
- 1.7 มีความเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี
- 1.8 อนุรักษ์ธรรมชาติ
- 1.9 สร้างความอดทน
- 2.0 มีระเบียบวินัย
- 2.1 เสริมสร้างประชาธิปไตย

2. ด้านพัฒนาการศึกษา(Education Development) มีความมุ่งหมายดังนี้

- 2.1 หน้าที่พลเมืองดี
- 2.2 สัจจการแห่งตน
- 2.3 ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ
- 2.4 มนุษย์สัมพันธ์

จรินทร์ ธาณิรัตน์ (2513 : 55-60) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของค่ายพักแรมไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชาวค่ายมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง ในการอยู่ค่ายพักแรมนั้น ความมุ่งหมายที่สำคัญอันหนึ่ง คือ จะต้องมีการส่งเสริมให้ชาวค่ายได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในการออกกำลังกาย เช่น การเล่นกีฬา การว่ายน้ำ เดินทางไกล และกิจกรรมอื่น ๆ อันที่จะส่งเสริมให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ได้มีการเคลื่อนไหว ซึ่งทำให้ชาวค่ายมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง

2. เพื่อให้ชาวค่ายมีอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน การที่ชาวค่ายได้เข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ย่อมทำให้ชาวค่ายเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ประกอบกับธรรมชาติอันสวยงามย่อมส่งเสริมให้จิตใจเบิกบานอารมณ์แจ่มใส ทำให้ชาวค่ายมีสุขภาพจิตดี จิตใจร่าเริง

3. เพื่อให้ชาวค่ายได้มิตรภาพใหม่ ๆ การอยู่ค่ายพักแรมเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายที่มาจากในที่ต่าง ๆ ได้พบปะสังสรรค์ ได้รู้จักเพื่อนใหม่ เพราะการอยู่ค่ายพักแรมจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องมีการทำร่วมกัน กินนอนด้วยกัน จึงทำให้มีความสนิทสนม มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้มิตรภาพมีความแน่นแฟ้นเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมอย่างแท้จริง

4. เพื่อให้ชาวค่ายรู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น การอยู่ค่ายพักแรมโดยทั่วไปแล้วจะต้องมีการจัดเป็นระบบหมู่หรือเป็นรูปกรรมการสำหรับการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และการใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ชาวค่ายเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญช่วยให้ชาวค่ายทุกคนรู้จักการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

5. เพื่อให้ชาวค่ายรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ ในการอยู่ค่ายพักแรม สมาชิกชาวค่ายทุกคน จะได้รับมอบหมายหน้าที่ตามความถนัด หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิกชาวค่าย ชาวค่ายที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ จะต้องมีความรับผิดชอบจึงจะทำให้งานได้รับความสำเร็จ เช่นคนหาฟืนก็ต้องมีหน้าที่ไปหาฟืนมาใช้ในการหุงหาอาหาร คนครัวมีหน้าที่ทำอาหาร กิจกรรมเหล่านี้ชาวค่ายทุกคน จะต้องมีความรับผิดชอบ และทุกคนมีอิสระเสรีในการประกอบกิจกรรมในหน้าที่นั้น ๆ ซึ่งเป็นการฝึกหัดความรับผิดชอบของชาวค่ายแต่ละบุคคล

6. เพื่อให้ชาวค่ายได้พัฒนาบุคลิกภาพ การอยู่ค่ายพักแรมสมาชิกชาวค่ายทุกคนจะได้รับการฝึกหัดให้มีการแสดงออกทางร่างกายและทางด้านความคิด ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีจิตไว้มั่นคงไม่ตื่นเต้นประหม่า ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยพัฒนาให้ชาวค่ายมีบุคลิกภาพดีกล้าแสดงออก

7. เพื่อฝึกหัดให้ชาวค่ายมีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในการอยู่ค่ายพักแรมจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน จะต้องมีการให้ความช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบเป็นหมู่คณะเพื่อให้งานของกลุ่มหรือสำเร็จไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุวหน้าหรือผู้นำ ควบคุมรับผิดชอบให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จไปด้วยดี ซึ่งเป็นการฝึกลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

8. เพื่อให้ชาวค่ายรู้จัก เข้าใจ ชาบซึ่งและรักในความงามของธรรมชาติ ในการอยู่ค่ายพักแรม ชาวค่ายทุกคนจะใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติป่าเขาลำเนาไพร และกิจกรรมของการอยู่ค่ายพักแรม จะประกอบด้วยการศึกษาธรรมชาติ การเดินทางไกล ว่ายน้ำ เล่นเรือ ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักในความงามของธรรมชาติ ให้รู้จักการสงวนรักษาธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ

9. เพื่อมุ่งสร้างความอดทนและพัฒนาด้านจิตใจ การอยู่ค่ายพักแรมชาวค่ายแต่ละบุคคลจะได้รับ การฝึกให้เรียนรู้ถึงการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เรียนรู้พฤติกรรมของตนเอง ให้อยู่ในขอบเขตและการมีระเบียบวินัยที่ดี ได้รับการฝึกให้มีความอดทนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ชาวค่ายจะต้องช่วยกันทำงาน การใช้เวลาว่างมีน้อย เพราะกิจกรรมบางอย่างต้องใช้เวลาและกำลังกาย เช่น การเดินทางไกล ปีนเขา พายเรือ รู้จักเสียสละความสุขความสบายส่วนตนและก่อให้เกิดความอดทนในการมาอยู่ ค่ายพักแรม

10. เพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้แก่ชาวค่าย ในการอยู่ค่ายพักแรมร่วมกันแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมภายในค่าย จะใช้ระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้นซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ชาวค่ายได้มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง เช่น การจัดให้มีผู้นำ ผู้ตาม การจัดแบ่งกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำและการให้คำปรึกษา

ความมุ่งหมายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อได้มีการจัดการที่ดีสำหรับชาวค่าย มีการจัดผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์

1.3 คุณค่าและประโยชน์ของค่ายพักแรม

จรินทร์ ธานีรัตน์. (2513 : 60 – 62) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอยู่ค่ายพักแรมไว้ว่า การที่เยาวชนออกไปใช้ชีวิตนอกเมืองเป็นหมู่คณะนั้นจะพึงได้รับประโยชน์อะไรจากกิจกรรมค่ายพักแรมบ้าง ซึ่งสรุปโดยย่อได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เยาวชนได้ฝึกหัด และเรียนรู้ถึงการเล่นและการอยู่การทำงานเป็นหมู่คณะ (Group system) ทำให้รู้จักการทำงาน แบบกระบวนการวิธีการแบบกลุ่ม (Group process) ในอนาคต
2. ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนชาวค่ายมีสุขภาพแข็งแรง อนามัยสมบูรณ์
3. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตร่วมกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย (Democratic ways of life)
4. ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนรักสวयรักงาม รักธรรมชาติ ซึ่งเป็นการนำมาสู่การรู้จักรักและสงวนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ
5. ช่วยฝึกหัดให้เยาวชนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่รับมอบหมาย
6. ช่วยให้เยาวชนได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยใช้กิจกรรมค่ายพักแรม
7. ช่วยฝึกหัดเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดีให้ความช่วยเหลือความร่วมมือแก่หมู่คณะ
8. ช่วยส่งเสริมให้พัฒนา ด้านบุคลิกภาพของเยาวชน
9. ช่วยส่งเสริมให้เกิดมิตรภาพใหม่ๆ แก่ชาวค่าย
10. ช่วยส่งเสริมให้ชาวค่ายรักการเล่นเกมส์กีฬา
11. ช่วยให้รู้จักการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดในการทำงานและกิจวัตรประจำวัน
12. ช่วยให้เยาวชนรู้จักและสามารถประติษฐ์ และทำการฝีมือจากวัสดุเหลือใช้หรือจากธรรมชาติ
13. ช่วยให้ชาวค่ายรู้จักการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เจริญทางด้านสังคมทางปฏิบัติของเยาวชนนั่นเอง
14. ช่วยสร้างลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่เยาวชนเพราะได้รับการฝึกหัดความมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ

15. ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีความอดทนไม่อ่อนแอย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ เพราะการอยู่ค่ายพักแรมสามารถฝึกลักษณะอันนี้ได้เป็นอย่างดียิ่ง

16. ช่วยสอนเยาวชนให้รู้จักระบบครอบครัว (Family Units) ที่ดี มีความเคารพนับถือ หัวหน้า ผู้นำ และที่ปรึกษาของค่ายพักแรม

17. ช่วยส่งเสริมเยาวชนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

18. ช่วยส่งเสริมให้เยาวชน ได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในกิจกรรมแขนงต่างๆ ด้วยวิธีการปฏิบัติจริงๆ

19. ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะเป็นการปฏิบัติจริงๆ

20. ช่วยพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ การใช้ชีวิตในค่ายพักแรมกับการคุ้นเคยธรรมชาติจะช่วยให้จิตใจมั่นคงเยือกเย็นและสงบไม่ฟุ้งซ่าน

ส่วนคุณค่าของค่ายพักแรมนั้น วิพงษ์ชัย รุ่งชันแก้ว. (2549: 18-24) ได้กล่าวว่า ค่ายพักแรมมีคุณค่าต่อผู้เข้าร่วมรอบด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. ด้านร่างกาย ค่ายพักแรมโดยทั่วไปจะมีการจัดกิจกรรมกีฬา เช่น แข่งขันกีฬาดี, การออกกำลังกาย, การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน กิจกรรมที่ต้องเดิน เช่น กิจกรรมวอล์ค แรลลี่ (Walk Rally), กิจกรรมเดินทางไกล, ไออเรนเทียร์ริง (Orienteering) หรือเกมแข่งขันที่ต้องวิ่งหรือใช้ความเร็ว เช่น กินวิบาก, เรือบก, ซี่ม้า, ส่งเมือง, วิ่งสามขา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้มีสุขภาพดี และร่างกายแข็งแรง นอกจากนี้ในค่ายพักแรมยังมีการจัดตารางเวลาตามหลักปฏิบัติสุขนิสัยประจำวัน เช่น การรับประทานอาหารที่ตรงต่อเวลา การตื่นนอนและการเข้านอนที่เป็นเวลา ซึ่งเป็นการส่งเสริมสุขนิสัยที่ดีและช่วยให้มีร่างกายที่แข็งแรง

2. ด้านอารมณ์ ค่ายพักแรมมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านอารมณ์ เพราะบรรยากาศที่เป็นกันเอง ความอบอุ่น ความรัก ความห่วงใย การให้อภัยและมิตรไมตรีที่มีให้กันทั้งจากผู้เข้าร่วมด้วยกันเองและจากพี่เลี้ยงผู้เข้าร่วมรวมทั้งช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้รับความสบายใจ รู้สึกเป็นอิสระและปราศจากความกลัว

นอกจากนี้หลายๆกิจกรรมในค่ายพักแรมยังสร้างความบันเทิง ความผ่อนคลาย ความสุขและความสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้ล้วนส่งเสริมการพัฒนาทางด้านอารมณ์ของผู้เข้าร่วม เช่น กิจกรรมเกมนันทนาการ, กิจกรรมการแสดง, กิจกรรมงานรื่นเริง เป็นต้น และในหลายๆกิจกรรมมีการ

สอดแทรกข้อคิดในการพัฒนาทางด้านอารมณ์ เช่นกิจกรรมวอล์ค แรลลี่ (Walk Rally), กิจกรรมเกมนันทนาการ, กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, กิจกรรมกีฬา เป็นต้น

3. ด้านจิตใจ ค่ายพักแรมไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงานหรือองค์กรใดล้วนแต่มีการจัดโปรแกรมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตใจในด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมทางศาสนา, เกมนันทนาการเพื่อการพัฒนาจิตใจ เป็นต้น ยิ่งเป็นค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแล้วโปรแกรมค่ายพักแรมส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาด้านจิตใจแทบทั้งสิ้น

นอกจากกิจกรรมในค่ายที่ส่งเสริมการพัฒนาการด้านจิตใจแล้ว การที่ผู้เข้าร่วมค่ายได้อยู่ร่วมกัน มีความรัก ความห่วงใยและความหวังดี ที่มีให้กัน การแบ่งปันประสบการณ์และสิ่งดีๆ ให้แก่กัน และกันภายในค่ายพักแรม สามารถพัฒนาด้านจิตใจของผู้เข้าร่วมค่ายพักแรมได้และเมื่อออกจากค่ายพักแรมไปแล้วก็สามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. ด้านสังคม ค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมที่นำคนมาอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะนอกสถานที่ เป็นแบบจำลองของสังคม ผู้เข้าร่วมต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พบปะกันตลอดเวลา ทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมต่างก็มักจะให้ทำเป็นกลุ่ม เช่น กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, กิจกรรมวอล์ค แรลลี่ (Walk Rally) เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาความสามารถทางสังคมของผู้เข้าร่วมค่ายพักแรมให้เพิ่มขึ้นได้

5. ด้านสติปัญญา ค่ายพักแรมโดยทั่วไปจะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาด้านสติปัญญาแก่ผู้เข้าร่วม เช่น การบรรยาย, การอบรม, การสัมมนา, การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ(Workshop) เป็นต้น และให้ความรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์, กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming), กิจกรรมสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้น นอกจากนี้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันภายในค่ายพักแรมสามารถส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญาได้เช่นเดียวกัน เพราะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมต้องมีเรื่องให้คิดและมีปัญหาให้ต้องแก้ไข ฉะนั้นผู้เข้าร่วมค่ายพักแรมจะได้ฝึกการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ใช้เหตุผล รู้จักคิด เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

เกื้อ แก้วเกตุ. (2531: 348) กล่าวถึงคุณค่าของค่ายพักแรมซึ่งรวบรวมจากการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมที่ปรากฏต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่ายพักแรมทำให้ผู้เข้าร่วมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีงานวิจัยด้านนี้หลายเรื่อง เช่น งานวิจัยของครูเกอร์ (Kruker) รายงาน

ว่าโครงการค่ายพักแรมที่มีรายการกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาสามารถช่วยให้นักเรียนระดับ 5 และ 6 มีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าค่ายพักแรม ทั้งนี้โดยอาศัยการเข้าค่ายเพียง 4 สัปดาห์และคาเตอร์ (Carter) พบว่าโครงการเอคเคิร์ต วิลเดอเนส แคมป์ (Eckerd Wilderness Campings) ในรัฐฟลอริดา ช่วยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มอาชญากรมีผลการเรียนดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย

2. **ด้านการปรับตัวและความสามารถทางสังคม** ค่ายพักแรมช่วยให้นักเรียนปรับตัวและมีความสามารถทางสังคมดีขึ้น มีงานวิจัยด้านนี้จำนวนมากเช่นกัน เช่น โครน (Coren) ที่ศึกษาโครงการค่ายกลางวันในรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย กลุ่มที่เข้าค่ายมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมดีขึ้น เช่น เชนเนอรี (Chenery) พบว่า ค่ายพักแรมฤดูร้อนในรัฐเพนซิลวาเนียใช้เวลา 10 วันทำให้เด็กหญิงอายุ 8-12 ปี มีความสามารถทางสังคมสูงขึ้น นอกจากนี้เกลิก (Glick) ที่ศึกษาค่ายแบบถาวร 4 สัปดาห์ ในรัฐเพนซิลวาเนีย พบว่าค่ายพักแรมยังช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลลงได้ด้วย

3. **ด้านสุขภาพร่างกาย** ค่ายพักแรมช่วยพัฒนาสุขภาพร่างกายอย่างได้ผล มีงานวิจัยของเลฟเบิร์ฟ (Lefeburve) แสดงให้เห็นว่าค่ายพักแรมช่วยให้นักเรียนซึ่งเป็นเด็กพิเศษ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงขึ้น เช่นเดียวกับโครน (Coren) ได้ทำการวิจัยพบว่าค่ายพักแรมในรัฐเพนซิลวาเนียช่วยให้นักเรียนและเด็กหญิงสมบูรณ์แข็งแรงขึ้น ส่วนโรบาชอร์ (Rohrbacher) พบว่าค่ายพักแรมมีกิจกรรมที่มีแนวโน้มช่วยให้นักเรียนที่มีน้ำหนักมากลดน้ำหนักลงได้

4. **ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ** ค่ายพักแรมช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงเจตคติดีขึ้น คูนส์ (Coons) ได้ทำการศึกษาพบว่าค่ายพักแรมช่วยให้นักเรียนและเด็กหญิงที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ โดยให้ความร่วมมือร่วมใจ มีส่วนร่วมในกลุ่มมากขึ้น บราวน์ (Brown) ได้ศึกษาผู้นำเยาวชนที่ปฏิบัติงานในค่ายพักแรมพบว่าผู้นำดังกล่าวมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่นในทางบวก ครูเกอร์ และมาร์คัส (Marcus) พบว่าค่ายพักแรมสามารถช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนได้

5. **ด้านคุณลักษณะการพึ่งตนเอง** การเชื่ออำนาจในตน ความภาคภูมิใจในตน ค่ายพักแรมสามารถช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ เชื่อในอำนาจตนเองและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

ฮาดะ (Hada) ศึกษาพบว่าเพียงระยะเวลา 5 วัน ปรากฏว่าเด็กอนุบาลญี่ปุ่นวัย 5 ปี 6 เดือน ถึง 6 ปี 3 เดือน แสดงลักษณะของการพึ่งตนเองมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่ายพักแรม และ โอคเลย์ (Oakley) พบว่า ค่ายสำหรับเด็กปัญญาอ่อนทำให้เด็กที่เข้าค่ายช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย

6. ด้านมโนภาพเกี่ยวกับตน ค่ายพักแรมช่วยให้ชาวค่ายมีมโนภาพเกี่ยวกับตนดีขึ้น แทคเกอร์ (Thacker) ได้ศึกษาถึงผลของประสบการณ์ค่ายพักแรม 2 สัปดาห์ ที่มีต่อเด็กพิการทางกายในด้านมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง พบว่า กิจกรรมค่ายพักแรมมีผลในทางบวกต่อชาวค่ายในด้านมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง และผลจะคงอยู่นานถึง 3 เดือน และให้ข้อคิดว่ากิจกรรมค่ายพักแรมที่ได้รับการจัดการอย่างดีจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านมโนภาพเกี่ยวกับตน แม้ว่ารายการกิจกรรมจะมีได้เน้นเฉพาะด้านดังกล่าวก็ตาม เช่นเดียวกับเชนเนอรี (Chenery) ที่ศึกษาพบว่ากิจกรรมค่ายพักแรม ช่วยให้เด็กหญิงเปลี่ยนแปลงมโนภาพเกี่ยวกับตนอย่างมีนัยสำคัญ

1.4 ประเภทของค่ายพักแรม

มิทเชลล์ และครอว์ฟอร์ด (ชัยศักดิ์ สีลาจรัสกุล, 2540 : 3 ; อ้างอิงจาก Mitchell and Crawford 1964 : 11- 14) ได้แบ่งค่ายพักแรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ค่ายเอกชน (Private Camps) เป็นค่ายที่สมาชิกต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอยู่ค่ายสูง เนื่องจากมีการจัดสิ่งแวดล้อมและสวัสดิการให้ผู้มาอยู่ค่ายอย่างดี วัตถุประสงค์ของค่ายเอกชนนี้จัดสำหรับกลุ่มคนเล็กๆ ที่ต้องการความสงบและสนใจในสิ่งเดียวกัน

2. ค่ายองค์การชุมชน (Agency Camps) เป็นค่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน และจากภาษีของประชาชน เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายเนตรนารี ค่ายสโมสร 4-H ค่ายสมาคม YMCA และ YWCA การอยู่ค่ายองค์การชุมชนนี้ จะมีการจัดระเบียบและมีกฎระเบียบสำหรับสมาชิกที่จะมาอยู่ร่วมกัน การตั้งค่ายส่วนมากจะเลือกทำเลที่ใกล้บ้านเพื่อจะได้เสียค่าใช้จ่ายน้อย

3. ค่ายสาธารณะ (Public Camp) เป็นค่ายที่จัดให้สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างอิสระเสียค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งค่าใช้จ่ายจะได้มาจากเงินภาษีและค่าธรรมเนียมที่ถูกกำหนดขึ้นจากค่ายสาธารณะตัวอย่าง เช่น ค่ายเทศบาล ค่ายกลางวัน และค่ายโรงเรียน

วิพงษ์ชัย รุ่งชนแก้ว. (2549: 18-24) ได้ศึกษา ค้นคว้า พบว่านักวิชาการได้แบ่งค่ายพักแรม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัด
2. ค่ายพักแรมแบ่งตามลักษณะวิธีการและวัตถุประสงค์ในการจัด

1. **ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัด** เป็นการแบ่งประเภทของค่ายพักแรมตามองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการจัดค่ายพักแรมหรือเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดค่ายพักแรม ค่ายพักแรมแบ่งตามผู้จัดจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. **ค่ายพักแรมองค์กรหรือสมาคม (Organization Camp)** ค่ายพักแรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรหรือสมาคมต่างๆ

2. **ค่ายพักแรมเอกชน (Private Camps)** เป็นค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเพื่อการค้าและมุ่งแสวงหาผลกำไร ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดโดยกลุ่มบุคคลหรือบริษัทรับจัดค่ายพักแรม

3. **ค่ายพักแรมสาธารณะ (Public Camps)** ค่ายพักแรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยภาครัฐ ไม่แสวงหาผลกำไรจากการจัดค่ายพักแรม แต่มุ่งที่ประโยชน์และการพัฒนาผู้ที่เข้าร่วมเป็นหลัก

2. **ค่ายพักแรมแบ่งตามวิธีการและวัตถุประสงค์**

เป็นการแบ่งประเภทค่ายพักแรมตามลักษณะวิธีการและวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายพักแรม โดยแบ่งค่ายพักแรมออกเป็นประเภทต่างๆดังนี้

1. **ค่ายพักแรมกลางวัน (Day Camp)** ค่ายพักแรมกลางวัน (Day Camp) ส่วนใหญ่จะจัดให้แก่เด็กเล็กในระดับปฐมวัย (อนุบาล) จนถึงระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมต้น) ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ไม่สามารถอยู่ค่ายได้เป็นระยะเวลาช้านาน และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จาก พ่อแม่ หรือผู้ปกครองเป็นพิเศษ

ค่ายพักแรมกลางวัน (Day Camp) จัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับทักษะพื้นฐานที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถในการฝึกใช้ทักษะการคิด ความสามารถในการฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม เบื้องต้นให้กับเด็ก เป็นต้น เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กได้เรียนรู้ในระดับสูงต่อไป ค่ายพักแรม

กลางวัน (Day Camp) ดำเนินกิจกรรมในช่วงกลางวันเท่านั้น ส่วนในช่วงเย็นให้ผู้ปกครองรับเด็กกลับบ้าน

2. ค่ายพักแรมวิชาการ (Academic Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาการเสริมแนวคิดใหม่ๆและพัฒนาเจตคติที่ดีที่มีต่อการเรียนรู้ในวิชาการต่างๆ ตัวอย่างของ ค่ายพักแรมทางวิชาการ เช่น ค่ายพักแรมคณิตศาสตร์ ค่ายพักแรมเพื่อการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ผู้ที่จัดค่ายพักแรมทางวิชาการนี้ส่วนใหญ่จะเป็น สถาบันการศึกษาต่างๆ

3. ค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรม (Virtue Camp or Moral Camp)

ค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรม เป็นค่ายที่มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เข้าร่วมให้ตระหนักถึงคุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้นำคุณธรรมและจริยธรรมที่ได้เรียนรู้จากค่ายนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ ผู้ที่จัดค่ายพักแรมประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นองค์กรและหน่วยงานทางศาสนา หรือสถาบันการศึกษา ตัวอย่างเช่น ค่ายยุวชนคริสเตียน ค่ายอนุชนคริสเตียน ค่ายพุทธธรรม เป็นต้น

4. ค่ายพักแรมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Conservative Camps)

ค่ายพักแรมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาตินี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมมีเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งอบรมสร้างนิสัยและฝึกฝนการเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้เข้าร่วมจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ เช่น ภูเขา อุทยาน วนอุทยาน ชายทะเล ป่าชายเลน เป็นต้น

5. ค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และค่ายพักแรมนักศึกษาวิชาทหาร (Boy scout, Military Training Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้บรรจุอยู่ในหลักสูตร ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และนักศึกษาวิชาทหารเพื่อฝึกให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้จักการชีวิตร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ และเรียนรู้ยุทธวิธีต่างๆตามทีแต่ละหลักสูตรกำหนด เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด จะเรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น, การช่วยชีวิต, การเดินทางไกลในเวลากลางวันและการคืน, การใช้เข็มทิศ, การประกอบอาหาร เป็นต้น ส่วนนักศึกษาวิชาทหารจะเรียนรู้การใช้ชีวิตแบบทหาร, การดำรงชีพในป่า, การฝึก

จุใจม-ตั้งรับ เป็นต้น

ค่ายพักแรมประเภทลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดจัดขึ้นโดยโรงเรียน สถาบันการศึกษาที่มีการบรรจุกิจกรรมเหล่านี้ไว้ในหลักสูตร โดยในการจัดค่ายอาจจะขอความร่วมมือกับหน่วยทหารเพื่อนำเยาวชนเข้ารับการฝึก ส่วนค่ายพักแรมนักศึกษาวิชาทหารจะจัดขึ้นโดยจังหวัดทหารบกที่รับผิดชอบนักศึกษาวิชาทหารในเขตนั้นๆ

6. ค่ายสัมมนาและอบรม (Seminar & Training Camp)

ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตขององค์กร ในอดีตการสัมมนาหรืออบรมเป็นเพียงรูปแบบของชั้นเรียนเข้าไปเยือนกลับเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้มีการนำการสัมมนา และอบรมไปจัดในรูปแบบของค่ายพักแรม

7. ค่ายพักแรมอาสาสมัคร (Volunteer Camp)

ค่ายพักแรมอาสาสมัครนี้เป็นค่ายพักแรมที่ได้รับความนิยมมากในหมู่นักศึกษาหรือบุคคลทั่วไปที่มีใจรักในการพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นต้น ค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นโดยการรวบรวมหรือรับสมัครผู้ที่สนใจมาออกค่ายเพื่อพัฒนาชุมชน สร้างสาธารณูปโภคเช่น ศาลา, ห้องสมุดประชาชน, สร้างสะพานซ่อมแซมบ้านเรือนซ่อมแซมและสร้างโรงเรียน, สร้างสนามกีฬา, พัฒนาสวนหย่อมและสนามเด็กเล่น

ค่ายพักแรมอาสาสมัครมีประโยชน์ช่วยพัฒนาให้ผู้เข้าร่วมรู้จักการรับใช้ผู้อื่น การเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น และการตอบแทนสังคมและประเทศชาติที่เราได้อาศัยอยู่ค่ายพักแรมอาสาสมัครนี้ส่วนมากจะจัดขึ้นโดยชมรมต่างๆในสถาบันการศึกษา เช่น ชมรมอาสาพัฒนาซึ่งมีอยู่ในทุกสถาบันการศึกษา ในปัจจุบันก็มีหลายองค์กรที่ จัดค่ายพักแรมอาสาสมัครหรือเป็นผู้ให้การสนับสนุน

8. ค่ายพักแรมส่งเสริมสุขภาพ (Health Camps)

ค่ายพักแรมส่งเสริมสุขภาพหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าค่ายพักแรมสุขภาพ จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพ และการมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แก่เด็กและเยาวชน โดยกิจกรรมในค่ายพักแรม ได้แก่ การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ, การรักษาความสะอาดของร่างกาย, ความรู้และหลักปฏิบัติที่ถูกต้องทางด้านโภชนาการ, กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการออกกำลังกาย

กาย, กิจกรรมเกมนันทนาการ เป็นต้น ค่ายพักแรมประเภทนี้ส่วนใหญ่จัดขึ้นโดย โรงเรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่ดูแลด้านสาธารณสุขหรือพลานามัย

9. ค่ายพักแรมครอบครัว (Family Camps)

เป็นค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้มีโอกาสพักผ่อนและทำกิจกรรมร่วมกันนอกสถานที่ เพื่อผ่อนคลายจากความตึงเครียดในการทำงาน การเรียน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกที่อยู่ในครอบครัว โดยกิจกรรมในค่ายพักแรมครอบครัวจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างสัมพันธ์ภายในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว เช่น การจัดการแรลลี่ครอบครัว (Family Car Rally), วอล์ค แรลลี่ ครอบครัว (Family Walk Rally), กลุ่มสัมพันธ์ครอบครัว, เกม นันทนาการสำหรับครอบครัว, การแสดงของครอบครัว เป็นต้น เป็นต้น

10. ค่ายพักแรมธรรมชาติ (Nature Camp)

เป็นค่ายพักแรมที่ได้รับความนิยมในหมู่ผู้ที่ชื่นชอบการใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ การผจญภัยตามป่าเขาลำเนาไพร โดยตั้งค่ายพักแรมในบริเวณ อุทยาน หรือวนอุทยานที่มีการจัดพื้นที่สำหรับการตั้งค่ายพักแรม การออกค่ายก็จะมีเตรียมอุปกรณ์เพื่อการดำรงชีพไปด้วย เช่น เต็นท์นอน, ถูนอน, หม้อสนาม, อาหารแห้ง เป็นต้น โปรแกรมค่ายพักแรมประเภทนี้จะเป็นการท่องเที่ยวพักผ่อน และชมความงามของธรรมชาติ

11. ค่ายพักแรมคนพิการ (Handicapped Camps)

เป็นค่ายพักแรมที่จัดขึ้นเพื่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ โดยค่ายพักแรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไป ในสังคม เห็นคุณค่าของตัวเอง แนะนำวิธีการดำเนินชีวิตในสังคม และค่ายพักแรมประเภทนี้ยังช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องของผู้ที่มีความผิดปกติอีกด้วย

12. ค่ายพักแรมถาวร (Residential Camp)

เป็นค่ายพักแรมที่มีการจัดตั้งขึ้นเป็นการถาวร มีการบริหารและดำเนินการจัดค่ายพักแรมตลอดทั้งปี ค่ายพักแรมถาวรแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้ (จรินทร์ ธานีรัตน์. 2513.: 75-94)

1. ค่ายพักแรมระยะสั้น (Short-term Residential Camp) ค่ายพักแรมที่มีการจัดภายในระยะเวลาสั้นๆ ประมาณ 1-2 สัปดาห์ จัดขึ้นโดยองค์กรต่างๆและมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง

2. ค่ายพักแรมระยะยาว (Long-term Residential Camp) ค่ายพักแรมที่มีระยะเวลาจัดตั้งตั้งแต่ 2 อาทิตย์ถึง 1 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเปลี่ยนแปลงผู้เข้าร่วมหลายๆ ด้านที่ต้องใช้ระยะเวลามากๆ

1.5 กิจกรรมในค่ายพักแรม

สมควร โพธิ์ทอง (2549: 51-64) แบ่งกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมที่เป็นพิธีการ
2. กิจกรรมประจำวัน
3. กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต

1. กิจกรรมที่เป็นพิธีการ ในการอยู่ค่ายพักแรมที่เป็นรูปแบบจะต้องมีกิจกรรมที่เป็นพิธีการ เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้รูปแบบพิธีการในการอยู่ค่ายพักแรมซึ่งในการจัดกิจกรรมที่เป็นพิธีการนี้จะต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมที่เป็นพิธีการมีดังนี้

1.1 การปฐมนิเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมของสมาชิกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม และเตรียมความพร้อมของคณะผู้ดำเนินการจัดค่ายพักแรมซึ่งจะต้องทำการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ แจกกำหนดการอยู่ค่ายพักแรม การเตรียมตัว นัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะออกเดินทางให้แก่สมาชิกทุกคนได้ทราบ

1.2 พิธีเปิดค่ายพักแรม การจัดทำพิธีเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา การให้เกียรติแก่เจ้าของสถานที่ ส่วนใหญ่จะทำพิธีเปิดเมื่อไปถึงที่ตั้งค่ายพักแรม เป็นการกล่าวต้อนรับสมาชิกชาวค่ายพักแรมโดยมีผู้อำนวยการค่ายพักแรมเป็นผู้กล่าวต้อนรับ มีการแนะนำสถานที่ หรือบุคคลสำคัญในสถานที่นั้น ๆ แนะนำระเบียบข้อปฏิบัติ ให้ข้อคิดการใช้ชีวิตแบบชาวค่าย และให้สมาชิกทุกคนใช้ชีวิตในการอยู่ค่ายพักแรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.3 พิธีการรอบเสาธง ในการอยู่ค่ายพักแรมที่เป็นรูปแบบและมีสถานที่ที่เหมาะสม ควรจะมีพิธีการรอบเสาธงในตอนเช้า โดยมีจุดมุ่งหมายต่อไปนี้

- 1.3.1 เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมประจำวัน
- 1.3.2 เพื่อสร้างความมีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและ

สถาบัน พระมหากษัตริย์

1.3.3 เพื่อสอบถามความเป็นอยู่ของสมาชิก และให้กำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมเช่น การประกาศผลคะแนนที่มีการทำกิจกรรมดีเด่น การประกาศผลคะแนนการรักษาสุขภาพกาย

1.4 **พิธีต้อนรับชาวค่าย** การต้อนรับชาวค่ายเป็นพิธีการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีไทย เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกชาวค่ายตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นระหว่างผู้นำค่ายพักแรมกับชาวค่าย หรือเป็นการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งพิธีการต่าง ๆ จะทำให้สมาชิกชาวค่ายมีความรู้สึกอบอุ่นและสร้างความประทับใจในการอยู่ค่ายพักแรม การต้อนรับชาวค่ายนั้นจะกระทำได้ 2 ลักษณะคือ (วรชาติ ชลาศัย, 2533 : 87-90)

1.4.1 พิธีรับขวัญชาวค่าย

1.4.2 การลดธง

1.5 **พิธีการเล่นรอบกองไฟ (Campfire)** พิธีจุดกองไฟในการเล่นรอบกองไฟ เป็นพิธีอย่างหนึ่งที่ชาวค่ายปฏิบัติกันเพื่อสร้างความประทับใจและเป็นคติเตือนใจแก่ชาวค่ายด้วย ในการอยู่ค่ายพักแรมย่อมมีกิจกรรมการเล่นรอบกองไฟ เพราะเป็นกิจกรรมหลักที่ต้องการให้ชาวค่ายได้แสดงออกร่วมกัน

1.6 **พิธีปิดค่ายพักแรม** หลังจากที่ผู้อำนวยการค่ายกล่าวปราศรัยครั้งสุดท้ายเรียบร้อยแล้ว พิธีกรสั่ง "ชาวค่ายตรง" ผู้อำนวยการค่ายแสดงความเคารพตอบแล้วเดินเข้ามายืนหลังเสาธง

2. กิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวัน ในที่นี้หมายถึงกิจกรรมที่สมาชิกจะต้องทำร่วมกันในขณะที่อยู่ค่ายพักแรมซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำทุกวันทีนอกเหนือจากการทำภารกิจส่วนตัวของแต่ละคน การปฏิบัติภารกิจส่วนตัวเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติให้เรียบร้อย เช่น การตื่นนอน อาบน้ำ ล้างหน้าแปรงฟัน เข้าห้องน้ำ การแต่งตัว รับประทานอาหาร กิจกรรมพักผ่อน เป็นต้น กิจกรรมประจำวันมีดังนี้

2.1 **กิจกรรมกายบริหาร** เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ เป็นการออกกำลังกาย ซึ่งมักจะทำในตอนเช้าเพื่อเป็นการกระตุ้นร่างกายให้ตื่นตัวพร้อมที่จะทำกิจกรรมในวันใหม่ ส่งเสริมระบบการทำงานของร่างกายให้มีการทำงานได้ดี และปลูกฝังนิสัยการดูแลสุขภาพที่ดีแก่สมาชิก

2.2 การตรวจสุขภาพibalค้าย คณะกรรมการค้ายพักแรมจะเป็นผู้ตรวจสุขภาพibalค้ายในเรื่องของการทำความสะอาดที่พัก การจัดเก็บเสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ การกำจัดของเสีย-ขยะ สถานที่การปรุงประกอบอาหาร รวมทั้งความปลอดภัยในเรื่องความเป็นอยู่ของสมาชิกชาวค้าย

2.3 กิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ความเสียสละ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเชื่อมั่นความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ทำกิจกรรม เสริมสร้างความสามัคคีภายในหมู่คณะ กิจกรรมนี้สามารถประเมินผลสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ผู้ที่ชอบทำกิจกรรมนี้จะมีนิสัยรักการบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.4 การประชุมกลุ่มย่อย ส่วนใหญ่จะใช้เวลาหลังจากอาหารเย็น หรือก่อนเข้านอน เพื่อเป็นการประเมินผลการทำงานกิจกรรมในวันที่ผ่านมา จะมีผู้นำประจำกลุ่มหรือที่ปรึกษาประจำกลุ่ม เข้าร่วมด้วยเพื่อให้ข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอแนะ ในการประชุมควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และควรใช้วิธีการในทางระบอบประชาธิปไตย ในการแสดงความคิดเห็น

3. กิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมค้ายพักแรมจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการอยู่ค้ายพักแรม เพราะเป็นกิจกรรมที่จะทำให้สมาชิกชาวค้ายมีการใช้ชีวิตในการอยู่ค้ายพักแรมอย่างมีความสุขรวมทั้งได้รับความสนุกสนาน สามารถที่จะสร้างความประทับใจและสร้างแรงจูงใจให้ชาวค้ายเกิดความซาบซึ้งในการอยู่ค้ายพักแรมแต่ละครั้ง กิจกรรมค้ายพักแรมที่น่าสนใจ สามารถเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่สมาชิกที่อยู่ค้ายพักแรมมีดังต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มาอยู่ค้ายพักแรม เนื่องจากชาวค้ายแต่ละคนมาจากสถานที่และมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน แต่ละคนอาจจะยังไม่รู้จักกัน ดังนั้น ผู้นำค้ายพักแรมจะใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์และสร้างความสนุกสนาน ได้แก่ การเล่นเกมทายความรู้จักกัน เกมที่จะสร้างพลังกลุ่ม หรืออาจจะเป็นลักษณะของงานที่จะต้องทำร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเกิดความสุขสนุกสนานสร้างความคุ้นเคยกัน และในขณะเดียวกันก็จะเป็นโอกาสของผู้นำค้ายพักแรมที่จะได้สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกค้ายไปด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรม

3.2 กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ (Nature Study and Conservation) ความมุ่งหมายของกิจกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนชาวค่ายมีจิตใจรักธรรมชาติและตระหนักในความมีคุณค่าของธรรมชาติ และได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ พืชพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า แมลง ดิน หิน แหล่งน้ำที่มีตามธรรมชาติและรู้จักวิธีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติอันมีคุณค่าของประเทศชาติ

3.3 กิจกรรมประเภทการประดิษฐ์ และการฝีมือค่าย (Arts and Crafts)

กิจกรรมประเภทการประดิษฐ์และการฝีมือค่าย นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชาวค่ายได้รู้จักดัดแปลงประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุจากธรรมชาติ โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และให้รู้จักการใช้เวลาว่างด้วยกิจกรรมประเภทนี้

3.4 กิจกรรมประเภททัศนอาจรและการพักผ่อนนอกค่าย

กิจกรรมประเภททัศนอาจร และการพักผ่อนนอกค่าย (Trips and Outpost Camping) มีความมุ่งหมายเพื่อให้ชาวค่ายไม่เบื่อหน่ายที่จะอยู่แต่ในค่าย เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ นอกจากนั้น จะช่วยให้ชาวค่ายรู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพของชาวค่ายอย่างแท้จริง การทัศนอาจร (Trips) เป็นการนำชาวค่ายออกนอกค่ายไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ เช่น โบราณสถาน ,โบราณวัตถุ , พิพิธภัณฑ์ การเข้าชมสวนสัตว์ โรงเรียน โรงงาน หรือสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในการพักผ่อนนอกค่ายชาวค่ายจะต้องมีการเตรียมอุปกรณ์เครื่องนอน อาหารการกิน และออกเดินทางจากค่ายใหญ่เพื่อไปพักผ่อนค้างคืนนอกค่าย อาจจะทำเป็นกลุ่มย่อย ๆ สลับกัน หรือทำเป็นกลุ่มใหญ่ก็ได้ตามความเหมาะสม กิจกรรมพักผ่อนนอกค่าย ได้แก่ การทำที่พัก การหุงอาหาร การทำต้ม และที่ปัสสาวะ และกิจกรรมการเล่นรอบกองไฟ เป็นต้น

3.5 กิจกรรมประเภทเกมกีฬา

กิจกรรมเกมกีฬาสำหรับชาวค่ายมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ชาวค่ายได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง และปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ เกมกีฬาสำหรับค่ายพักแรมนั้น ต้องให้สอดคล้องกับการอยู่ค่ายพักแรมและสถานที่ของการอยู่ค่ายพักแรม

3.6 กิจกรรมเดินทางไกล (Hiking)

การเดินทางไกล คือ การเดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้นำค่ายจะเป็นผู้กำหนดระยะทางและเส้นทางในการเดินทางไกลให้แก่ชาวค่าย กิจกรรมเดินทางไกล เป็น

กิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งในการอยู่ค่ายพักแรม เพราะเป็นกิจกรรมที่ฝึกความอดทน และฝึกการสังเกตของชาวค่าย

3.7 กิจกรรมการใช้เข็มทิศ (Compassing Activities)

เข็มทิศเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการอยู่ค่ายพักแรม เพราะเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การเดินทางไกล การดูดาว หรือใช้ในกีฬาโอเรียนเทียร์ริง(Orienteering) การผจญภัยต่าง ๆ เข็มทิศ(Compass) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการหาแนวทิศเหนือโดยมีเข็มแม่เหล็กเป็นตัวชี้แนวเหนือ-ใต้

3.8 กิจกรรมผจญภัย (Adventures)

กิจกรรมผจญภัยเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และสามารถสร้างความตื่นเต้นสนุกสนานให้แก่ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ การผจญภัยอาจจะใช้สถานที่ตามธรรมชาติ หรือใช้สถานที่ที่ถูกสร้างขึ้น หรือเป็นการสร้างสถานการณ์ขึ้นก็ได้ เช่น กระโดดหอสูง การผจญภัยในป่า การไต่หน้าผา การล่องแก่ง ฯลฯ ข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมผจญภัยผู้นำจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสามารถของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ

3.9 กิจกรรมประเภทร้องเพลง เดินรำและดนตรี

เป็นกิจกรรมพื้นฐานของการอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมประเภทนี้มีประโยชน์มากในการอยู่ค่ายพักแรม การร้องเพลง ได้แก่ ร้องเพลงหมู่ ร้องเพลงเดี่ยว เพลงไทย เพลงสากล โดยเฉพาะเพลงปลุกใจประจำค่าย หรือเพลงปลุกใจอื่น ๆ การสอนร้องเพลงใหม่ ๆ เพลงที่ร้องควรเป็นเพลงซึ่งคนส่วนใหญ่ร้องได้กันเป็นส่วนมาก การร้องเพลงจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจได้

3.10 กิจกรรมประเภทการแสดงละครและเล่านิทาน

กิจกรรมนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อให้ชาวค่ายได้รู้จักแสดงออกซึ่งความสามารถของแต่ละคน เป็นการช่วยฝึกให้ชาวค่ายมีลักษณะการเป็นผู้นำ และให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก

3.11 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อต้องการให้เยาวชนหรือชาวค่ายได้มีความสนใจในเรื่องของสุขภาพ และการดูแลสุขภาพ กิจกรรมลักษณะนี้ได้แก่ การรักษาอนามัยและความสะอาดของที่พักอาศัยและบริเวณรอบ ๆ ที่พักอาจจัดให้มีการประกวดกันในแต่ละกลุ่ม การประกวดการจัด

ทำอาหาร การบริหารร่างกาย การฝึกปฐมพยาบาล หรือการส่งเสริมมารยาท รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ

3.12 กิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม

กิจกรรมนี้จัดขึ้นตามเทศกาลหรือตามวาระโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามเทศกาล วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันวาเลนไทน์ วันคริสต์มาส วันเกิด เป็นต้น การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เพื่อสร้างความประทับใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิกชาวค่าย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าขอศิลปวัฒนธรรมของไทย

3.13 กิจกรรมบริการ

การจัดกิจกรรมบริการมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ปลูกฝังจิตใจในการทำประโยชน์ต่อสังคม และต้องการให้ชาวค่ายรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น กิจกรรมประเภทบริการ ได้แก่ การบริการอาสาสมัคร (Voluntary Service) เป็นกิจกรรมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน หรือสังคมโดยมีกิจกรรมให้เลือกทำหลายชนิดตามความสะดวก และความเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นนั้น ๆ

กิจกรรมค่ายพักแรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม และอาจจะส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ สมาชิกมีความพึงพอใจหรือประทับใจอย่างไร การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมที่ดีจะสร้างความสนุกสนาน เสี่ยงหัวเราะ และรอยยิ้มให้แก่สมาชิกชาวค่าย สร้างความประทับใจให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี หากสมาชิกชาวค่ายได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้จากการทำกิจกรรม และสิ่งที่สำคัญ คือ มีการใช้ชีวิตในการอยู่ค่ายพักแรมอย่างมีความสุขท่ามกลางธรรมชาติ ก็สามารถตัดสินใจว่าการจัดค่ายพักแรม ได้รับความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการอยู่ค่ายพักแรม นั่นเอง (สมควร โพธิ์ทอง. 2549: 64)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมเหล่านี้ล้วนทำให้ลูกค่ายเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.6 หลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม

สมาคมวายุเอ็มซีเอ (2538 : 5-6 อ้างอิงใน สมควร โพธิ์ทอง. 2549: 47-48) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมไว้ว่า กิจกรรมค่ายพักแรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการอยู่ค่ายพักแรม เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกที่อยู่ค่ายพักแรมมีความสนใจ ได้รับความสนุกสนาน และเกิด

ความรู้สึกระงับใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมควรมีการศึกษา และพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีหลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมดังต่อไปนี้

1. **คำนึงถึงเพศของผู้เข้าร่วมกิจกรรม** ในการอยู่ค่ายพักแรมมักจะมีปัญหาเรื่องของกิจกรรม เพราะค่ายพักแรมนั้นจะมีทั้งหญิงและชายอยู่ร่วมกัน การจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงหญิงและชาย ประเภทนี้ควรหลีกเลี่ยงจากการปะทะ หรือการใช้กำลังเข้าหากัน แต่อาจจะมีข้อยกเว้นบ้างเหมือนกัน บางครั้งอาจใช้กิจกรรมที่ต้องใช้การเล่นทั้งหญิงและชายแบบหนัก ๆ ซึ่งต้องอาศัยกติกาเป็นข้อบังคับ ไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ

2. **คำนึงถึงวัยของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม** วัยหรืออายุเป็นองค์ประกอบสำคัญของ การปฏิบัติกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัยนั้นย่อมเป็นปัญหาในการอยู่ค่ายพักแรม ดังนั้นกิจกรรมที่เป็นการเล่นควรระมัดระวัง ควรเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้เล่นเป็นสำคัญ หรือถ้าหากมีกลุ่มบุคคลหลายวัยอยู่ด้วยกันจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมอย่างเหมาะสม อย่าได้ให้เกิดการกระทำที่เกินเลยอย่างดังคำโบราณว่า “เด็กเขกหัวผู้ใหญ่” บางคนอาจถือหรือไม่ชอบการกระทำที่มองแล้วไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นคำพูด หรือการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น ผู้นำอาจทำการดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

3. **ทุกคนควรจะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม** จำนวนบุคคลที่เข้าร่วมกับกิจกรรม ควรจะมีอัตราส่วนที่พอเหมาะพอควร เพื่อจะไม่เสียเวลาในการเข้าร่วม และไม่ปล่อยให้บุคคลที่ไม่ได้เข้าร่วมนั่งดูอยู่เฉย ๆ เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ ยกตัวอย่าง เช่น ถ้ามีบุคคลเข้าร่วมในค่ายพักแรมประมาณ 80 คน กิจกรรมที่จัดขึ้นควรจะเล่นได้ครั้งละประมาณ 30-40 คน เป็นอย่างต่ำ ถ้าหากเล่นได้ครั้งละ 3-4 คน พวกที่เหลือจะเกิดความเบื่อหน่ายในการรอ เพื่อจะได้เล่นต่อไป บางทีอาจจะหมดเวลาก่อนที่คนข้างหลังจะได้เล่นก็ได้

4. **กิจกรรมควรมีอุปกรณ์ที่น่าสนใจและดึงดูดใจ** ในการจัดกิจกรรมควรมีอุปกรณ์ในการเล่น เพราะอุปกรณ์การเล่นสามารถจะดึงดูดใจและก่อให้เกิดความสนใจสำหรับชาวค่ายได้มาก เช่น กิจกรรมประเภทเกมหรือกีฬา

5. **กิจกรรมควรจะมีกิจกรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก** การนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรม จะเป็นการช่วยให้เด็กหรือชาวค่ายได้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของธรรมชาติ เกมบางประเภทสามารถใช้ธรรมชาติเป็นส่วนประกอบ เช่น การสะกดรอยในป่า การสะสมแมลงและพืช หรือถ้าเป็นไปได้กิจกรรมนั้นควรจะเล่นได้ทั้งในที่ร่ม

และกลางแจ้ง หรือเล่นได้ทั้งบนบกและในน้ำ

6. กิจกรรมควรจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดทั้งสามารถจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับชาวค่ายได้ เพราะจะเป็นการสร้างความปลอดภัย ความกระตือรือร้นในการที่อยากจะทำกิจกรรมอันเนื่องมาจากความแปลกใหม่ หรือมีวิธีการที่ไม่เคยทำมาก่อน

7. กิจกรรมควรส่งเสริมลักษณะนิสัยหรือทัศนคติที่ดี เช่น กิจกรรมประเภทการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมจิตใจ ฝึกความอดทน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย (Democratic way of life)

8. กิจกรรมควรส่งเสริมความสามัคคี การทำอะไรก็ตามที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทำลายความสามัคคี ย่อมไม่บังเกิดผลดีต่อผู้ประกอบกิจกรรม ดังนั้น การจัดกิจกรรมควรส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ (Group Process) มีความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งบางครั้งอาจจะหนักบ้าง หรือต้องกระทบกันบ้าง รวมทั้งการรู้จักแพ้-ชนะและรู้จักการให้อภัย

9. กิจกรรมควรกำหนดระยะเวลาแน่นอน เพื่อที่ชาวค่ายจะได้วางแผนการใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม หรือควบคุมการเล่นให้เสร็จได้ทันเวลา และไม่เสียเวลาการทำกิจกรรมอื่น ๆ

10. กิจกรรมควรมีความยืดหยุ่น การจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นได้บ้างเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเพื่อความบันเทิง ไม่ตึงเครียด หรือบังคับมากนัก เช่น เรื่องของกติกากฎ การให้รางวัลหรือการลดหย่อนเวลา เป็นต้น

11. กิจกรรมควรมีหลากหลาย ในการอยู่ค่ายพักแรมแต่ละครั้งกิจกรรมที่นำไปใช้ควรจะมีให้เลือกหรือจัดเตรียมกิจกรรมสำรองไว้ เพื่อเป็นการเตรียมการแก้ไขสถานการณ์ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้จะทำให้สามารถนำเอากิจกรรมที่ได้เตรียมเอาไว้มาประกอบกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน นอกจากนั้นยังสามารถเปิดโอกาสให้ชาวค่าย ได้เลือกกิจกรรมที่ตนชอบขณะออกค่ายพักแรมด้วย เช่น มีทั้งกิจกรรมทางน้ำ ทางบก มีกิจกรรมในร่มและกลางแจ้ง

การเลือกกิจกรรมค่ายพักแรม

สมควร โพธิ์ทอง (2549: 49-50) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกกิจกรรมค่ายพักแรมไว้ว่า การเลือกกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมมีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของค่ายพักแรม การเลือกกิจกรรมค่ายพักแรมควรเลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้จัดเป็นสิ่งสำคัญ การจะประเมินว่าการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมประสบความสำเร็จ

หรือไม่นั้น ให้อำนาจกิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เช่น การอยู่ค่ายพักแรมอนุรักษวัฒนธรรมชาติ การจัดกิจกรรมก็ควรจะเน้นไปในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ ค่ายพักแรมศาสนา กิจกรรมจะเน้นไปทางการฝึกจิตใจ ปฏิบัติธรรม หรือค่ายฝึกผู้นำ กิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางการฝึกหัดการเป็นผู้นำค่ายพักแรม เป็นต้น

2. **ปรัชญาและความสามารถของผู้อำนวยการค่ายพักแรม** สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดรายการกิจกรรม คือ บุคคลที่กำหนดรายการกิจกรรม โดยปกติถ้าใครชอบอะไรหรือมีความสำเร็จในทางใดก็ชอบทำสิ่งนั้น เช่น ผู้จัดเป็นคนเจ้าระเบียบ กิจกรรมจะเน้นเรื่องระเบียบวินัย แต่ในทางที่ถูกผู้นำจะต้องทำตัวเป็นกลาง และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรมและชาวค่ายเป็นสำคัญ

3. **ความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการและผู้ช่วยนั้นเป็น** ปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดกิจกรรม เพราะถ้าเขาได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสนใจและความสามารถการปฏิบัติงานอาจได้ผลไม่เต็มที่ ในการเลือกคณะกรรมการและผู้ช่วยควรกำหนดว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร และถ้ามีผู้ช่วยเหลือหน่อยก็ต้องเป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน นอกจากนี้จะต้องสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่

4. **ธรรมชาติของสถานที่ตั้งค่าย** ลักษณะของธรรมชาติรอบ ๆ ที่ตั้งค่ายจะเป็นตัวกำหนดว่าควรจัดกิจกรรมประเภทใด จัดอย่างไรจึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของค่าย เช่น ตั้งอยู่ชายทะเลก็อาจจะจัดกิจกรรมเกมกีฬาทางน้ำบ้างก็ได้ หรือจัดกิจกรรมธรรมชาติวิทยา การอนุรักษ์ หรือสำรวจทรัพยากรธรรมชาติทางน้ำ เป็นต้น

5. **อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก** การพิจารณาจัดกิจกรรมต้องสำรวจด้วยว่าที่ตั้งค่ายนั้นมีวัสดุอุปกรณ์ใดบ้างที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม เพราะถ้าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์แล้วจะเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณด้วย

6. **ลักษณะภูมิอากาศ** การเลือกจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศด้วย อากาศที่หนาวจัดหรือร้อนจัดก็อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ในฤดูฝนการจัดรายการกิจกรรมควรมีกิจกรรมสำรองไว้

7. **ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก** ได้แก่ อายุ ประสบการณ์เดิม ทักษะ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้จัดรายการกิจกรรมควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นฐานความต้องการของสมาชิก

8. ระยะเวลาของการจัดค่ายพักแรม ในการกำหนดกิจกรรมค่ายพักแรมจะต้องวางแผนจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา กิจกรรมประเภทเดียวกันถ้าให้ระยะเวลาเกินไปหรือน้อยไป กิจกรรมนั้นก็อาจจะขาดความสมดุล ไม่น่าสนใจ หรืออาจทำให้การทำกิจกรรมไม่สำเร็จ ดังนั้น ถ้ามีช่วงระยะเวลาสั้น ๆ การเลือกกิจกรรมก็จะต้องกระชับและสร้างความสนใจ แต่ถ้ามีเวลามากก็จะต้องเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายมีเวลาที่เหมาะสม ที่สำคัญอย่าปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างไรคุณค่า

9. ที่ปรึกษาค่ายพักแรม ความเหมาะสมของจำนวนสมาชิกชาวค่ายกับที่ปรึกษาค่ายพักแรม การจัดกิจกรรมบางประเภทจะต้องคำนึงถึงที่ปรึกษาค่ายด้วย

10. ที่ตั้งค่ายพักแรมและภูมิประเทศ ลักษณะที่ตั้งค่าย และภูมิประเทศเป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่ากิจกรรมใดจะเหมาะสมหรือไม่ เช่น อยู่บนภูเขาก็น่าจะทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิประเทศ

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 253,793) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

คุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ใช้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ

พึงประสงค์ หมายถึง ต้องประสงค์ ต้องการ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะประจำตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความดีที่เป็นที่ต้องการหรือเป็นที่ต้องประสงค์

2.2 การจำแนกประเภทของคุณลักษณะที่พึงประสงค์

โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์คุณธรรม ได้สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติและชุดคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์ ทำให้ได้กรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. 2549: 3-4) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่

1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ ศีลจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือดักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเชื่อเพื่อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

2. คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

กรมวิชาการ. (2523 : 146 - 147) จากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย เมื่อวันที่ 22 - 27 มกราคม 2523 ได้กล่าวถึงโครงสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กจากหนังสือแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย ดังนี้

1. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติกรรมให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ประเภทและพฤติกรรม

1.1 การรักษาระเบียบภายนอก

1.1.1 การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกต้องหลักอนามัยและสุขวิทยา มีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานอาหารที่ไม่สมควร ไม่รับประทานมูมมาม

1.1.2 การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.1.3 การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดและความ

เป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการและสาธารณสมบัติ ต่างๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร สวนสาธารณะ ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสถานที่นั้นๆ

1.1.4 การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ได้แก่ การสร้างวินัยเพื่อถือปฏิบัติและมีการปกครองที่มีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรฐานควรแก่การนิยมนับถือและถือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง

1.2 การรักษาระเบียบวินัยภายใน ได้แก่ การแต่งและควบคุมท่วงทีกริยา วาจาและใจ ให้หมดจดงดงามด้วยการเว้นซึ่งประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบ ท่วงที ระเบียบ วาจาและระเบียบใจ

1.2.1 ระเบียบท่วงที ได้แก่ การจัดทำทางที่ทำให้เหมาะสมแก่ฐานะและภูมิรัฐของตน ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น ไม่ทะนงตน

1.2.2 ระเบียบกริยา ได้แก่ การควบคุมอาการของร่างกายที่เคลื่อนไหวออกมาให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายโดยควบคุมและปรับปรุงกริยาให้งดงาม เป็นระเบียบ มีกริยาดีสุภาพ อ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส เวลา และสถานที่

1.2.3 ระเบียบวาจา ได้แก่ การพูดสุภาพไมตรี พูดไพเราะ พูดดี มีประโยชน์ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า

1.2.4 ระเบียบใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบและระเบียบที่ดีงาม

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่นมีขอบข่ายและพฤติกรรม ดังนี้

1.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ได้แก่

1.1.1 ไม่ลับปรับกลับกลอก

1.1.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

1.1.3 มั่นคงต่อการกระทำดีของตน

1.1.4 ประพฤติตรงตามพูดและคิด

1.2 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน ได้แก่

1.2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว

1.2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

1.3 ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อตรงต่อผู้อื่นต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ ได้แก่

- 2.3.1 ประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- 2.3.2 ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
- 2.3.3 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว
- 2.3.4 เตือนสติและแนะนำในสิ่งเป็นประโยชน์
- 2.3.5 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง
- 2.4 ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคมและประเทศชาติ ได้แก่
 - 2.4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 2.4.2 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือเอาดีเข้าตน
 - 2.4.3 ไม่ร่วมมือกันทำงานใดที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของสังคมและหมู่คณะ
 - 2.4.4 พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่มักจะพบอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน
 - 2.4.5 ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างไม่อยู่ก็ไม่ทำงาน
 - 2.4.6 มาทำงานช้า เลิกก่อนเวลาที่กำหนด
 - 2.4.7 ยืมเขาไปแล้วทำเป็นลืมไม่ส่งคืน
 - 2.4.8 ทำของผู้อื่นเสียหายแล้วสิ่งเสียหาย
 - 2.4.9 ชื่อของสตางค์ทอนเกินก็เฉยเสีย
 - 2.4.10 เอาของคนอื่นมาเป็นของตน
 - 2.4.11 ข้อต่อบัด ลักลอบ ยักยอก
 - 2.4.12 ไม่ซำระหนี้
 - 2.4.13 ไม่รักษาคำมั่นสัญญา

3. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนักรวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร มีขอบข่ายและพฤติกรรม ดังนี้

3.1 การประหยัดเวลา ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักค่าของเวลามิยอมให้เวลาหมดเปลืองไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่นำมาใช้เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ในการหาความรู้ การสร้างความคิด ในการสร้างสมรรถภาพ ในการสร้างอำนาจ ในการสร้างทรัพย์

3.2 การประหยัดทรัพย์ ได้แก่ การรู้จักใช้ทรัพย์ให้ถูกต้องและเหมาะสม

4. ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน มีข้อบ่งชี้และพฤติกรรมดังนี้ บากบั่นพยายาม อดทน ขยัน ไม่ทอดทิ้งไม่ยอมแพ้ พยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ กระตือรือร้น หนักแน่นไม่หวั่นไหวง่าย

5. ความกตัญญูกตเวทิต

ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในการอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา

กตเวทิต หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณดั่งนั้น ความกตัญญูกตเวทิตจึงหมายถึง ความรู้บุญคุณและตอบแทนคุณต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณโดยมีประเพณีและพฤติกรรมดั่งนี้

5.1 ความกตัญญูกตเวทิตต่อบุคคล ได้แก่ บุพการี ครู อาจารย์ และผู้อื่นที่ทำความประโยชน์ให้มีข้อบ่งชี้และพฤติกรรมดังนี้ แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชูไม่ลบหลู่ ดูหมิ่น ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีในการทำคุณความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมในหรือมีสิ่งในแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง ไม่บะทิงผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อนลำบาก เคารพรักใคร่ ไว้ใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสีย ชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลและผู้มีพระคุณ ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจอิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ

5.2 ความกตัญญูกตเวทิตต่อสัตว์ ไม่ประพฤดิเหี้ยมโหดต่อสัตว์ที่มีบุญคุณ ใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่ใช้เกินกำลัง ไม่ปล่อยให้หอดอยากอดโรย บำรุงเลี้ยงดู ปรนเปรอให้เป็นสุขให้ได้ กิน นอนพักผ่อนตามวาระ ให้การดูแลรักษาไม่ทอดทิ้งเมื่อยามเจ็บป่วยไม่ผลับไล่ไล่ส่งหรือทำงานเมื่อสัตว์นั้นไม่สามารถทำประโยชน์ให้ได้

5.3 ความกตัญญูต่อสถาบัน และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติ มีข้อบ่งชี้ และพฤติกรรมดังนี้ จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เชิดชูชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ ทำนุ – บำรุงศาสนา หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐานและประเทศชาติรุ่งเรือง รักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเติมและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น รักษาเกียรติยศและนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัวและประเทศชาติ แสดงความเคารพต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

6. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงผลประโยชน์ส่วนตัว เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มี

ความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา ยอมรับผลของการกระทำของตน โดยมีขอบข่ายพฤติกรรมต่อตนเอง ต่อผู้อื่นต่อการทำงาน

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์สามารถอยู่ในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ ดังนี้

1. การเป็นคนดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของควมมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย

1.1 ความมีวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์ของตนและส่วนรวม ซึ่งมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย ดังนี้ สนใจใฝ่รู้ ควบคุมตนเอง รับผิดชอบ มีเหตุผล อดทน ตรงต่อเวลา เชื่อมั่นในตนเอง อดทน เป็นผู้นำ ความร่วมมือ การรับฟัง / เคารพความคิดเห็นผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม การทำตามข้อตกลง ความเชื่อมั่นในตนเอง และผู้อื่น การมีวินัยในการเรียนรู้

1.2 ค่านิยมประชาธิปไตย คือ คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น เคารพสิทธิและป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นด้วยน้ำใจที่เคารพต่อคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ ด้วยความเข้าใจระหว่างกันและกัน ด้วยความสันติ พฤติกรรมบ่งชี้ถึงความมีประชาธิปไตย ดังนี้ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล การเคารพกติกาของสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเสียสละ มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

2. การเป็นคนเก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิด (วิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนกจัดลำดับความสำคัญ) และทักษะการแก้ปัญหาโดยมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วยรู้แหล่งข้อมูล และวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย สามารถรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปความ แปลความข้อมูล สามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาในรูปของยุทธวิธี สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาความรู้

2.2 การเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยการพัฒนาทักษะการจัดการ
ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และการพัฒนาความเข้าใจและความรู้สึกของผู้อื่น

2.2.1 ทักษะการจัดการ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการวางแผน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
วิเคราะห์งานใช้ข้อมูลในการ ตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนการทำงาน
2. ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การ
ประสานงาน ทำงานเป็นระบบตามแผน บริหารเวลาและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3. มีความสุข หมายถึง มีความสุขกายและสุขใจ

3.1 สุขกาย หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และ
สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีพฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เหมาะสมกับวัย พักผ่อนอย่างเพียงพอ รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มี
ประโยชน์ และสะอาด รู้จักรักษาสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง
สมบูรณ์อยู่เสมอ รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องนุ่มห่มและที่อยู่อาศัย รู้จักปฏิบัติตน
เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ รู้จักการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ ละเว้นสิ่งเสพติด

3.2 ความสุขใจ (สุขภาพจิตดี) หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี
ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคง ไม่วิตกกังวลและ
ความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถที่จะ
หาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ด้วย ซึ่งมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ ดังนี้ มีความคิดดี มีเหตุผล ไม่มี
ความขัดแย้งในจิตใจ ความเชื่อมั่นและเข้าใจตนเองอย่างดี สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆที่มา
กระทบได้ด้วยจิตใจที่มั่นคง ปราศจากการเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจพึงพอใจในกานกระทำที่
พิจารณาว่าดี ถูกต้อง รู้จักตน และเข้าใจตนเองดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรักและไว้วางใจ
ผู้อื่นอย่างจริงใจ ทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ต้นตอของความสำเร็จในชีวิต เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป
ว่า การมีอุปนิสัยที่ดีหรือที่เรียกกันว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมี
ระเบียบวินัย ความนอบน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความยุติธรรม ความพากเพียร การมี
ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย และการปฏิบัติต่อผู้อื่น เสมือนปฏิบัติต่อตนเองนั้นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งใน
การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในชีวิต (ชูศรี ดันพงศ. 2546 : 38)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า แนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

(1) การสร้างตัวแบบ/ผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะต้องมีการสร้างตัวแบบที่ดี ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือบุคคลตัวอย่างในสังคม

(2) การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ตอกย้ำให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการสอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม และคนกับธรรมชาติ โยง ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

(3) การพัฒนาตัวตนของนักเรียน ด้วยการจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กและ เยาวชนให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตามความเชื่อ ตาม แนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ และอยู่ในบริบทของการทำความดี มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อ พัฒนาสังคม ให้เด็กมีการปฏิบัติและพัฒนาตนเองเข้าใจความหมาย เห็นบทบาทและคุณค่าของ ตนเองมากขึ้น

(4) การสร้างระบบค่านิยมให้เด็กและเยาวชนเห็นได้ชัดเจนว่าแก่นของเด็กไทยคืออะไร ต้อง ประพฤติและปฏิบัติตนอย่างไร กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชัดเจนและตั้งสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทำ ให้เด็กมีการปรับเปลี่ยนวิถีคิด ปรับเปลี่ยนจริยธรรม เช่น การสำรวจพฤติกรรมการปฏิบัติตนของตนเอง ในแต่ละวัน และต้องยอมรับว่าค่านิยมต้องมาจากตัวแบบที่ดี

(5) การสร้างความร่วมมือรวมพลังทั้งจากผู้บริหาร/ครูอาจารย์ในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองใน ครอบครัว ชุมชน สังคม ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กำหนดคุณธรรมที่เป็นเป้าหมาย การให้ ครอบครัว ชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

(6) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนต้องสอดคล้องกับลักษณะของ โรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

(7) การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และซึมซับวิถีคิดและการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการ เป็นธรรมชาติในระบบของชุมชน

(8) โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว โรงเรียนมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดึงชุมชนเข้ามา สร้างชุมชนที่สร้างสรรค์ ชีให้เห็นปัญหาของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อบุตรหลาน

(9) ต้องมีการสร้างแนวร่วม มีเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี เด็กที่ได้รับการพัฒนาทำให้เขาดีไปแล้ว ก็มีเด็กรุ่นใหม่เรื่อย ๆ ต้องสร้างเครือข่าย การให้รางวัลไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน เพียงแค่คำชมก็ได้

Educational Materials Center (2003) เสนอกลยุทธ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ของการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนไว้ 10 ประการ โดยแยกการปฏิบัติ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม รายละเอียดมีดังนี้

กลุ่มที่ 1 การนำหลักสูตรคุณลักษณะศึกษาเพิ่มเติมเข้าไปกับความรู้ที่ครูสอน และสนับสนุน การเข้าใจคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจากสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เหมือนชีวิตจริงที่มีโอกาสได้พบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างหลากหลาย

แนวทางที่ 2 ทำให้คุณลักษณะศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือที่นำนักเรียนไปสู่เป้าหมาย ในการเรียน ไม่ใช่ให้คุณลักษณะศึกษาเข้ามาเพิ่มจากการเรียนการสอนปกติ

แนวทางที่ 3 จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สะท้อนตนเองและกิจกรรมการเรียนแบบ ร่วมมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาคุณลักษณะการยอมรับตนเองและผู้อื่นอย่างสมดุล

กลุ่มที่ 2 การจัดกิจกรรมการสอนทักษะต่างๆ ให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 4 คือให้นักเรียนได้ฝึกฟังและทำความเข้าใจความเชื่อของผู้อื่น ๆ และเคารพ ในความคิดของผู้อื่น ซึ่งหมายรวมถึงการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นด้วย

แนวทางที่ 5 จัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะโดยใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้การวางแผน การจัดกิจกรรม และสะท้อนผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมร่วมกัน

กลุ่มที่ 3 การจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในตัวเองและการยอมรับตนเองของนักเรียน
แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 6 จัดโอกาสให้นักเรียนได้กำหนดสัญญากับตนเอง ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ

แนวทางที่ 7 จัดโอกาสที่ช่วยให้นักเรียนเชื่อมั่นในตนเอง

กลุ่มที่ 4 การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยสังคม แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 8 จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติและการปฏิบัติตนในทางที่ดีให้แก่นักเรียน

แนวทางที่ 9 จัดโอกาสการเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้อุทิศหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

แนวทางที่ 10 ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

Character Education Partnership (2005) เสนอหลักการสำคัญ 11 ประการในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ควรยึดถือ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจริยธรรมเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือคนที่มีคุณลักษณะที่ดี
2. ให้นิยามคำว่า “คุณลักษณะ ให้เข้าใจง่าย โดยรวมความหมายในเชิงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเข้าเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะต่าง ๆ
3. ใช้วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองโดยตรง อย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ
4. สร้างเครือข่ายโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน
5. เปิดโอกาสและจัดประสบการณ์การแสดงผลงานในทางคุณธรรมให้แก่นักเรียน *หลักการที่*
6. ผนวกการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเข้ากับหลักสูตรวิชาการในที่สอน
6. พยายามส่งเสริมแรงจูงใจในตัวนักเรียน
7. จัดให้บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเช่นเดียวกันกับที่พัฒนานักเรียน
8. ส่งเสริมการเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมของนักเรียนและให้การสนับสนุนการจัดคุณลักษณะศึกษาอย่างต่อเนื่อง

9. จัดให้สมาชิกในครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่นักเรียน
10. ประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งโรงเรียนและการดำเนินการของบุคลากรของโรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน

4. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมมาเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่า ค่ายพักแรมก็เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กได้ เพราะค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมที่นำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมกิจกรรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติได้ (วิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว, 2549: 12) สอดคล้องกับแนวคิดของ สมควร โพธิ์ทอง (2549: 14-15) ซึ่งได้กล่าวว่า กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาเยาวชนในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีบรรยากาศและกิจกรรมที่เหมาะสมในช่วงเวลาอันสั้น กิจกรรมค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายประการ เพราะค่ายพักแรมมีเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างจากกิจกรรมในโรงเรียนหรือกิจกรรมเยาวชนอื่น ๆ และค่ายพักแรมยังมีจุดเด่นหลายประการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กและเยาวชนได้

โดยในการกำหนดกรอบของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำกรอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการสังเคราะห์จากโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์คุณธรรม ได้สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติและชุดคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์ ทำให้ได้กรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ, 2549: 3-4) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่
 - 1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใดๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

2. คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้นำกรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม, คุณลักษณะด้านสังคม, คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ มากำหนดเป็นรูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

โดยรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

1. ปัญหาและความจำเป็น
2. หลักการของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
3. เป้าหมายของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม
5. เนื้อหาสาระของกิจกรรมค่ายพักแรม
6. กำหนดการและโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม
7. วิธีการดำเนินกิจกรรมค่ายพักแรม
8. เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม
9. การประเมินผล

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนจึงขอเสนอเป็นตารางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม ดังนี้

ตาราง 1 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม

ลำดับ	กิจกรรม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
1.	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)	1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม 1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย
2.	กิจกรรมบทบาทสมมติ/ละคร (Role Play)	1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความ สำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู
3.	กิจกรรมประจำวัน	
4.	กิจกรรมเกมโชว์ (Game Show)	1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี
5.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	
6.	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)	1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วย ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน
7.	กิจกรรม ชมภาพยนตร์ (Movie)	
8.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	
9.	กิจกรรมโมนิโต้ (Monito)	
10.	กิจกรรมสมุดแห่งความรัก (Notebook of love)	
11.	กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)	2. คุณลักษณะด้านสังคม คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
12.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice breaker)	
13.	กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกม ไขปริศนา (Nature Study and Puzzle Game)	3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหา ความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
14.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	

5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา

บ้านเมตตาเป็นสถานสงเคราะห์แก่เด็กด้อยโอกาส เด็กกำพร้า เด็กพิการ ทั้งเด็กชาวไทยทั่วไป และชาวไทยภูเขา ตั้งอยู่เลขที่ 52/34 ตำบลเขาน้อย อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บ้านเมตตาเริ่มต้นจากภาระใจที่ได้เห็นเด็กด้อยโอกาส ขาดการศึกษา ขาดที่อยู่ ขาดการอบรมดูแล ด้วยภาระใจจึงทำให้อาจารย์วิชัย ร่องชั้นแก้ว ซึ่งปัจจุบันเป็นประธานคณะกรรมการบริหารบ้านเมตตา และผู้จัดการจึงจัดตั้งสถานสงเคราะห์บ้านเมตตาขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส (วิพงษ์ชัย ร่องชั้นแก้ว. 2548: 30-32)

5.1 วัตถุประสงค์ของสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา

5.1.1 เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน เด็กกำพร้า ทั้งชายและหญิงอายุตั้งแต่ 6 ปี เป็นต้นไป ซึ่งเป็นทั้งเด็กชาวไทยและชาวไทยภูเขา ให้มีที่พักอาศัย มีโอกาสเรียน และมีผู้ดูแล

5.1.2 เพื่อให้เป็นที่อบรมจริยธรรมตามแบบพระคัมภีร์ เพื่อให้เด็กที่เป็นคริสเตียนและเด็กที่ไม่เป็นคริสเตียนนั้นได้เจริญเติบโตทางด้านจริยธรรม

5.1.3 เพื่ออบรมสั่งสอนวัฒนธรรมและประเพณีไทย ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจและอยู่ร่วมกันเป็นอย่างดี

5.1.4 เพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกวิชาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำอาหาร ทำสวน การก่อสร้าง และอื่นๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็ก ซึ่งการฝึกฝนจะใช้ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน

5.1.5 เพื่อช่วยลดปัญหาเยาวชนด้านการติดยาเสพติด และปัญหาครอบครัวที่แตกแยกหรือเด็กถูกทอดทิ้ง บ้านเมตตาเสริมสร้างเด็กให้มีพลานามัยที่สมบูรณ์ เช่น การออกกำลังกาย การอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงคุณค่าและโทษของยาเสพติด โรคเอดส์ และวิธีป้องกัน

5.2 กิจกรรมในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา

กิจกรรมในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตานั้นมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะและประสบการณ์จริง เพื่อจะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในอนาคต กิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะมุ่งพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพที่ก่อประโยชน์ต่อเด็กแต่ละวัยตามความเหมาะสม เด็กที่พักอาศัยในบ้านเมตตาจะมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีดังนี้

5.2.1 จัดให้ทุนการศึกษาและมีที่พักอาศัย โดยจะได้รับการศึกษาฟรีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2.2 จัดการศึกษาพิเศษ ทางบ้านเมตตามีแผนที่จะให้เด็ก ๆ มีโอกาสเรียนวิชาชีพ หลังเลิกเรียน เพื่อว่าเมื่อเด็กเติบโตก็จะได้มีพื้นฐานอาชีพ นอกจากนี้แล้วยังมีการสอนพิเศษเป็น ภาษาอังกฤษให้เด็ก ๆ รวมทั้งสอนดนตรีในคริสตจักร

5.2.3 การสอนจริยธรรม ที่บ้านพักทุกคืนก่อนนอน จะมีการฝึกร้องเพลง เรียนพระ คัมภีร์ อธิษฐาน และในทุกวันอาทิตย์จะต้องไปเรียนจริยธรรมที่คริสตจักร

5.2.4 การสอนวัฒนธรรมไทย จะมีการสอนให้แก่เด็ก ๆ ทุกวันเวลา 19.00 น. เพื่อให้ เด็กอยู่ในสังคมไทยได้

5.2.5 เข้าร่วมกิจกรรมกับทางคริสตจักร เช่น ทำความสะอาด ร้องเพลงในวันอาทิตย์ ทำการแสดงพิเศษต่างๆ

5.2.6 ด้านกีฬา จัดให้มีการเล่นกีฬากลางแจ้ง เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล และ กีฬาพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งจะจัดให้เล่น 3 วัน คือวันอังคาร วันพฤหัสบดี วันเสาร์ หลังจากทำการบ้าน เรียบร้อยแล้ว

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรรณพร วรรณลักษณ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนวัยรุ่น โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนวัยรุ่นชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 1,595 คน และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่มีคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 8 คน ผลการวิจัยสรุปว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์รายด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะด้านการ เรียน ด้านส่วนตัว และด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น ก่อน และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้ คำปรึกษากลุ่ม และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการให้ คำปรึกษากลุ่มมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

วันเพ็ญ เดือนสิ้นทึยะ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี ปีการศึกษา 2549 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับระดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะด้านมีความสุข คุณลักษณะด้านเก่ง และคุณลักษณะด้านดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ระดับการปฏิบัติตามคุณลักษณะด้านดี ของนักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ การยอมรับ การกระทำของตน

1.2 ระดับการปฏิบัติตามคุณลักษณะด้านเก่ง ของนักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ สามารถรวบรวมข้อมูล ระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ความสามารถในการวางแผน

1.3 ระดับการปฏิบัติตามคุณลักษณะด้านมีความสุข ของนักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ รู้จักปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ออกกำลังกายสม่ำเสมอและเหมาะสมกับวัย

2. ผลสัมฤทธิ์กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษา โดยรวมและเป็นรายกิจกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า

2.1 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านดี ระดับผลสัมฤทธิ์สูงสุด คือ กิจกรรมเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือวิสามัญ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการผจญภัย รองลงมาคือ กิจกรรมสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี เยาวชนอาชีพศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือของ ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา

2.2 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านเก่ง ระดับผลสัมฤทธิ์สูงสุด คือ กิจกรรมพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ควรจัดกิจกรรมนี้ต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี รองลงมาคือ กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้กับนักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดกิจกรรม

2.3 กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะด้านมีความสุข ระดับผลสัมฤทธิ์สูงสุด คือ กิจกรรมปัจฉิมนิเทศนักศึกษาหลักสูตร ปวช. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศมีความเหมาะสม รองลงมาคือ กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนนักศึกษาให้มีรายได้

ระหว่างเรียน และ กิจกรรมพิธีมอบประกาศนียบัตรนักศึกษาหลักสูตร ปวช. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียน นักศึกษาเห็นความสำคัญของกิจกรรม

อวยพร เรื่องตระกูล , สุวิมล ว่องวานิช. (2548: บทคัดย่อ). การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่โรงเรียนในจังหวัดราชบุรี เชียงราย ภูเก็ต ขอนแก่น และชลบุรีจำนวนทั้งหมด 199 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา 38 โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 101 โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 29 โรงเรียน และสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น 31 โรงเรียน โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 13,078 คน และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12,534 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 25,612 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้โครงสร้างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) ด้าน ความรู้วิชาการ ซึ่งประกอบด้วยวิชา ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ 2) ด้านทักษะการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การประเมิน การพิจารณาเลือกวิธีการ การแก้ปัญหา และการคิดจินตนาการ 3) ด้านทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน ได้แก่ การเรียน การใฝ่รู้ และการทำงาน 4) ด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ การรักหมู่คณะ ภูมิใจในความเป็นไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การมีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ การมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตที่ดี และการชื่นชม ศิลปะ ดนตรี กีฬา

2. คุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบวัดพบว่า แบบวัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความยากอยู่ในระดับปานกลางโดยมีเฉลี่ยเท่ากับ 0.57 และ 0.50 ตามลำดับ และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับพอใช้โดยมีเฉลี่ยเท่ากับ 0.24 ทั้ง 2 ฉบับ คุณภาพทั้งฉบับของแบบวัดพบว่า ค่าความเที่ยงวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีค่าอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.4754 ถึง 0.8903 และในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่า อยู่ระหว่าง 0.4422 ถึง 0.8524 ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน และลักษณะความเป็นพลเมืองดี มีค่าอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6318 ถึง 0.9026 และในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.5898 ถึง 0.8918

3. ผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3.1 ผลการประเมินระดับผู้เรียน

ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามรายวิชาพบว่า ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ปีที่ 6 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.66-68.10) มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ทุกรายวิชา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมีผู้เรียนที่จะต้องปรับปรุงเป็นจำนวนมาก (33.02, 38.30 และ 34.44 ตามลำดับ) และผลการประเมินในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียนพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.41-82.37) มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ในทุกด้าน ส่วนผลการประเมินอยู่ในระดับดีมีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 5.28-26.47 ตามลำดับ) โดยด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดีมีมากที่สุด (ร้อยละ 26.47) อยู่ในระดับดีน้อยที่สุดคือด้านทักษะ การคิด (ร้อยละ 5.28) และพบว่าผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องปรับปรุงมีมาก (ร้อยละ 24.95) ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน

สำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.58-62.11) ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ส่วนวิชาสังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ผู้เรียนส่วนใหญ่(ร้อยละ 72.68, 76.63) มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ และมีผู้เรียนถึงร้อยละ 20 – 22 ที่มีคุณภาพในระดับดีในวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา และภาษาไทย วิชาที่ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีน้อยที่สุดคือคณิตศาสตร์(ร้อยละ 3.64) ผลการประเมินในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.30-69.85) มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ทุกด้าน และอยู่ในระดับดีมีมากที่สุด (ร้อยละ 46.02) ในด้านทักษะการคิด และพบว่าผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องปรับปรุงมีจำนวนมาก (ร้อยละ 29.43)ในด้านทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน

3.2 ผลการประเมินระดับโรงเรียน

จากการประเมินคุณภาพระดับโรงเรียนพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านความรู้วิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (ร้อยละ 90.00-98.13 ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และร้อยละ 91.94-99.19 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3) มีเพียงด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและพอใช้ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 43.75, 49.38 ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และร้อยละ 59.68, 36.29 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3)

ชาติรี ยิมรักษา (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชน ที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่มาเข้าค่ายพักแรม โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ และเปรียบเทียบการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม ของเยาวชนชายและหญิง อายุระหว่าง 9-15 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2549 จำนวน 40 คนแบ่งเป็นชาย 20 คนและหญิง 20 คนโดยการเลือกแบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่าง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยของเยาวชนที่มาเข้าค่ายพักแรม และแบบประเมินการพัฒนาลักษณะนิสัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1 เยาวชนที่มาเข้าค่าย เมื่อร่วมกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนา ลักษณะนิสัยโดยรวม ก่อนการทดลอง อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลักษณะนิสัยด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านจิตใจ อยู่ในระดับพอใช้ ทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.43, $\bar{X} = 1.67$, S.D. = 0.37, $\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.46 ตามลำดับ) หลังการทดลอง พบว่าเยาวชนที่มาเข้าค่ายมีการพัฒนาลักษณะนิสัยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกายและด้านสังคมพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.32 และ $\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.34 ตามลำดับ) ส่วนด้านอารมณ์และด้านจิตใจอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.35 และ $\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.35 ตามลำดับ)

2. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่าลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ พัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. โปรแกรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
2. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1 ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดค่ายพักแรม และหลักการและทฤษฎีของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กเพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

1.2 สร้างรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมสอดคล้องกับหลักของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก

1.3 นำโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ไปหาคุณภาพของเครื่องมือที่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมและผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.3.2 นำรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของกิจกรรมและนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.3.3 นำรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก

2.2 สร้างแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่จำเป็นต้องพัฒนาอันประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1.2.1 คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่

1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใดๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใดๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเชื่อเพื่อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

1.2.2 คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

1.2.3 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามลักษณะการ
สร้างแบบวัด 5 ระดับ คือ จริงที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงพอประมาณ จริงเพียงเล็กน้อย ไม่จริงเลย โดยให้
ผู้ตอบเลือกเพียงระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น

2.3 นำแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 122 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงแบบประเมินโดยพิจารณาจากค่า
IOC (Item – Objective Congruence) ของข้อความในแต่ละข้อ และคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่
0.5 ขึ้นไป ได้จำนวน 105 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และปรับปรุงข้อความตามที่ยุติ
เสนอแนะ

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็ก
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพ โดยหาค่าอำนาจจำแนก
โดยการแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบประเมิน โดยผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่
.20 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 88 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน โดยวิธีหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ .85

แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนาทั้ง 3
ด้าน มาสร้างเป็นแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม ได้แก่

1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน

- | | |
|---------------------------|-------------|
| 1.1.1 ความขยันหมั่นเพียร | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.1.2 ความอดทน | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.1.3 ความสามารถพึ่งตนเอง | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.1.4 การมีวินัย | จำนวน 4 ข้อ |

1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่

- | | |
|--------------------------|-------------|
| 1.2.1 ฉันทะ สัจจะ | จำนวน 3 ข้อ |
| 1.2.2 ความรับผิดชอบ | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.2.3 ความสำนึกในหน้าที่ | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.2.4 ความกตัญญู | จำนวน 4 ข้อ |

1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่

- | | |
|--------------------------|-------------|
| 1.3.1 ความมีสติและรอบคอบ | จำนวน 4 ข้อ |
| 1.3.2 ความตั้งใจให้ดี | จำนวน 4 ข้อ |

1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่	
1.4.1 ความเมตตา	จำนวน 4 ข้อ
1.4.2 ความปรารถนาดีต่อกัน	จำนวน 4 ข้อ
1.4.3 ความเชื่อเพื่อต่อกัน	จำนวน 4 ข้อ
1.4.4 ความไม่เห็นแก่ตัว	จำนวน 4 ข้อ
1.4.5 ความไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น	จำนวน 4 ข้อ
1.4.6 ความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน	จำนวน 4 ข้อ

2. คุณลักษณะด้านสังคม ได้แก่

2.1 การเข้าสังคม	จำนวน 6 ข้อ
2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	จำนวน 6 ข้อ

3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ ได้แก่

3.1 การศึกษาหาความรู้	จำนวน 7 ข้อ
3.2 การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ	จำนวน 6 ข้อ
รวม	88 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจะแบ่งเป็นข้อความด้านบวกและข้อความด้านลบ ดังนี้

1. ข้อความด้านบวกมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบจริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
ตอบส่วนใหญ่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงพอประมาณ	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงเพียงเล็กน้อย	ให้	2	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความด้านลบมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบส่วนใหญ่จริง	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงพอประมาณ	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงเพียงเล็กน้อย	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้พิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100)

คะแนน	การแปลผล
4.51 - 5.00	มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51- 4.50	มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
2.51- 3.50	มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
1.51- 2.50	มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
1.00 -1.50	มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
000	<u>คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน</u> <u>ความขยันหมั่นเพียร</u> ฉันอ่านหนังสือประกอบการเรียนเสมอ ฉันตั้งใจฟังครูขณะที่ครูสอนเสมอ					
000	<u>ความอดทน</u> ฉันสามารถอดทนได้เมื่ออยู่ในภาวะตึงเครียด ฉันพร้อมที่จะระเบิดอารมณ์เสมอเมื่อมีคนมาทำให้ไม่พอใจ					
000	<u>ความสามารถพึ่งตนเอง</u> ฉันพยายามทำการบ้านด้วยตัวเองทุกครั้ง ฉันดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองเสมอ					
000	<u>การมีวินัย</u> ฉันแต่งการถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนเสมอ การเข้าเรียนสายสำหรับฉันเป็นเรื่องธรรมดา					

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
000	<u>คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง</u> <u>ฉันทะ สัจจะ</u> ฉันเอาตัวรอดด้วยการพูดปิด ฉันจะพยายามทำตามที่สัญญาไว้กับเพื่อนเสมอ					
000	<u>ความรับผิดชอบ</u> ฉันพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด ฉันทำช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนตามเวร ของฉันเสมอ					

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยดำเนินการเลือกกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

ขั้นตอนการวิจัย

1. ออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้บริหารสถานสงเคราะห์บ้านเมตตาในการขอกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัย
2. ทำการทดสอบกลุ่มทดลองก่อนการจัดค่ายพักแรมโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ดำเนินการตามรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้สร้างขึ้น
4. หลังสิ้นสุดการจัดค่ายพักแรมให้กลุ่มทดลองทำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.2 สถิติวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Object Congruence)

1.3 สถิติวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Moment Correlation)

1.4 สถิติวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

1.5 สถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมของกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆแทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แจกแจงค่าที่ (t – distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นหรือโอกาส (Probability)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏในตาราง 4

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม ดังปรากฏในตาราง 2 - 6

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	45.00
หญิง	11	55.00
2. ศึกษาระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	6	30.00
มัธยมศึกษาปีที่ 2	6	30.00
มัธยมศึกษาปีที่ 3	8	40.00
รวม	20	100.00

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กกลุ่มทดลอง เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55 นักเรียนกลุ่มทดลองศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 30 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 30

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

ตาราง 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม

องค์ประกอบของ คุณลักษณะที่พึงประสงค์	N	ก่อนเข้าร่วม		หลังเข้าร่วม		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม							
1.1 ภูมิใจแรงผลักดัน	20	56.35	6.75	66.85	6.08	6.781*	0.00
1.2 ภูมิใจหล่อเลี้ยง	20	54.94	7.16	66.20	6.84	8.350*	0.00
1.3 ภูมิใจเหนียวรั้ง	20	27.05	4.19	32.65	3.42	4.849*	0.00
1.4 ภูมิใจสนับสนุน	20	85.35	11.37	102.45	10.31	6.255*	0.00
รวม	20	223.70	20.57	268.15	26.08	8.610*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 แสดงว่าเด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรม โดยรวม มีค่าเฉลี่ย 223.70 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านภูมิใจแรงผลักดันมีค่าเฉลี่ย 56.35 ด้านภูมิใจหล่อเลี้ยงมีค่าเฉลี่ย 54.94 ภูมิใจเหนียวรั้งมีค่าเฉลี่ย 27.05 ภูมิใจสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย 85.35

เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านคุณธรรม โดยรวม มีค่าเฉลี่ย 268.15 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านภูมิใจแรงผลักดันมีค่าเฉลี่ย 66.85 ด้านภูมิใจหล่อเลี้ยงมีค่าเฉลี่ย 66.20 ภูมิใจเหนียวรั้งมีค่าเฉลี่ย 32.65 ภูมิใจสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย 102.45

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านคุณธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม

องค์ประกอบของ คุณลักษณะที่พึงประสงค์	N	ก่อนเข้าร่วม		หลังเข้าร่วม		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
2. คุณลักษณะด้านสังคม							
2.1 การเข้าสังคม	20	22.40	3.54	26.15	2.15	6.418*	0.00
2.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	20	20.25	2.80	24.35	2.77	5.183*	0.00
รวม	20	42.65	4.82	50.75	3.14	7.429*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 แสดงว่าเด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 42.65 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการเข้าสังคมมีค่าเฉลี่ย 22.40 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 20.25

เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 50.75 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการเข้าสังคมมีค่าเฉลี่ย 26.15 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 24.35

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า มีคุณลักษณะด้านสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ตาราง 5 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพักแรม

องค์ประกอบของ คุณลักษณะที่พึงประสงค์	ก่อนเข้าร่วม			หลังเข้าร่วม		t	p
	N	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้							
3.1 การศึกษาหาความรู้	20	22.70	4.47	26.65	3.09	4.594*	0.00
3.2 การทำความเข้าใจในเรื่อง ต่างๆ	20	19.15	3.40	24.00	3.29	7.655*	0.00
รวม	20	41.85	7.37	50.65	4.56	8.480*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 แสดงว่าเด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 41.85 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าในด้านการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 22.70 ด้านการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆมีค่าเฉลี่ย 19.15

เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 50.65 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าในด้านการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 26.65 ด้านการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆมีค่าเฉลี่ย 24.00

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ตาราง 6 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมของเด็กกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

องค์ประกอบของ คุณลักษณะที่พึงประสงค์	N	ก่อนเข้าร่วม		หลังเข้าร่วม		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม	20	223.70	20.57	268.15	26.08	8.610*	0.00
2. คุณลักษณะด้านสังคม	20	42.65	4.82	50.75	3.14	7.429*	0.00
3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้	20	41.85	7.37	50.65	4.56	8.480*	0.00
รวม	20	308.20	34.96	369.55	25.36	9.527*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 แสดงว่าเด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 308.20 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 223.70 มีคุณลักษณะด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย 42.65 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 41.85

เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 369.55 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 268.15 มีคุณลักษณะด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย 50.75 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 50.65

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมพบว่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังเข้าร่วมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) ซึ่งทำการวิจัยกับเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

สมมติฐานการวิจัย

เด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
2. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้บริหารสถานสงเคราะห์บ้านเมตตาในการขอกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัย
2. เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง
3. ทำการทดสอบกลุ่มทดลองก่อนการจัดค่ายพักแรมโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. ดำเนินการตามรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้สร้างขึ้น

5. หลังสิ้นสุดการจัดค่ายพักแรมให้กลุ่มทดลองทำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 หาค่าสถิติพื้นฐานโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.2 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนประเมินก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมของกลุ่มทดลอง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเด็กกลุ่มทดลอง เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55 นักเรียนกลุ่มทดลองศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 30 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 30

2. เด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรม โดยรวม มีค่าเฉลี่ย 223.70 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านปัจจัยแรงผลักดันมีค่าเฉลี่ย 56.35 ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยงมีค่าเฉลี่ย 54.94 ปัจจัยเหนียวรั้งมีค่าเฉลี่ย 27.05 ปัจจัยสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย 85.35 เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านคุณธรรม โดยรวม มีค่าเฉลี่ย 268.15 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านปัจจัยแรงผลักดันมีค่าเฉลี่ย 66.85 ด้านปัจจัยหล่อเลี้ยงมีค่าเฉลี่ย 66.20 ปัจจัยเหนียวรั้งมีค่าเฉลี่ย 32.65 ปัจจัยสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย 102.45

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านคุณธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

3. เด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 42.65 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการเข้าสังคมมีค่าเฉลี่ย 22.40 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 20.25 เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการค่าย

พักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะด้านสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 50.75 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการเข้าสังคม มีค่าเฉลี่ย 26.15 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 24.35

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า มีคุณลักษณะด้านสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านสังคมของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

4. เด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 41.85 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าในด้านการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 22.70 ด้านการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆมีค่าเฉลี่ย 19.15 เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 50.65 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าในด้านการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 26.65 ด้านการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆมีค่าเฉลี่ย 24.00

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

5. เด็กกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 308.20 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 223.70 มีคุณลักษณะด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย 42.65 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 41.85 เด็กกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 369.55 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 268.15 มีคุณลักษณะด้านสังคมมีค่าเฉลี่ย 50.75 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 50.65

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม พบว่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังเข้าร่วมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามูลของรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยทำการวิจัยกับเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

เด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์ที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังเข้าร่วมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านสังคม และคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หลังเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องคุณลักษณะด้านคุณธรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบค่ายพักแรมขึ้นจากทฤษฎีและหลักการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวมทั้งหลักการจัดค่ายพักแรมโดยออกแบบ พัฒนาและกำหนดให้ทุกกิจกรรมในค่ายพักแรมให้มีเนื้อหาสาระและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับกรอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการสังเคราะห์จากโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์คุณธรรม ซึ่งได้สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติและชุดคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ ธีรยาศินันท์ ซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้านได้แก่ (สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. 2549: 3-4) คุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านสังคม และคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ จึงส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้านของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิดของ สมควร ไพริทอง (2549: 49-50) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมไว้ว่า การจัดกิจกรรมควรพิจารณาเรื่องความมุ่งหมายของค่ายพักแรม การเลือกกิจกรรมค่ายพักแรมควรเลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้จัดเป็นสิ่งสำคัญ การจะประเมินว่าการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ให้อาศัยกิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เช่น การอยู่ค่ายพักแรมอนุรักษ์ธรรมชาติ การจัดกิจกรรมก็ควรจะเน้นไปในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ ค่ายพักแรมศาสนา กิจกรรมจะเน้นไปทางการฝึกจิตใจ ปฏิบัติธรรม หรือค่ายฝึกผู้นำกิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางการฝึกหัดการเป็นผู้นำค่ายพักแรม เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพัฒนารูปแบบค่ายพักแรมและดำเนินการวิจัยในค่ายพักแรมตามแนวคิดและหลักการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และหลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมที่ดี ดังนี้

1. เลือกผู้นำกิจกรรมที่มีความสามารถและมีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดี
2. เชื่อมโยงกิจกรรมและผู้เข้าร่วมค่ายพักแรมกับสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว โดยให้เรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกมไขปริศนาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้
3. เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนากระบวนการระดมความคิดร่วมกันและแสดงออกอย่างเต็มที่อย่างสร้างสรรค์ในทุกกิจกรรม และทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการเป็นคนดี เป็นคนที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ
4. การออกแบบและพัฒนากิจกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับลักษณะของเด็กซึ่งเป็นเด็กในสถานสงเคราะห์ สอดคล้องกับ เพศ ช่วงวัย ระดับการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก
5. นำเสนอสาระการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในรูปแบบของกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน มีกิจกรรมที่หลากหลายไม่ซ้ำกัน มีความดึงดูดและน่าสนใจ

จากแนวคิดและหลักการพัฒนาของผู้วิจัยในข้างต้นจึงส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้านของเด็กในสถานสงเคราะห์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนของสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549) ซึ่งกล่าวว่า พัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนนั้นต้องสร้างตัวแบบ/ผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะต้องมีการสร้างตัวแบบที่ดี ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือบุคคลตัวอย่างในสังคม การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการสอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม และคนกับธรรมชาติ นอกจากนี้การพัฒนาตัวตนของนักเรียนต้องจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตามความเชื่อ ตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ และอยู่ในบริบทของการทำความดี มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ให้เด็กมีการปฏิบัติและพัฒนาตนเองอย่างเข้าใจความหมาย เห็นบทบาทและคุณค่าของตนเองมากขึ้น และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนต้องสอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรม ของ สมามควายเอ็มซีเอ (2538 : 5-6 อ้างอิงใน สมควร โพธิ์ทอง, 2549: 47-48) ได้กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมไว้ว่า ต้องคำนึงถึงเพศของผู้เข้าร่วมกิจกรรม คำนึงถึงวัยของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนควรจะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม กิจกรรมควรจะมีอุปสรรคที่น่าสนใจและดึงดูดใจ กิจกรรมควรจะมีอาชญากรรมสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก กิจกรรมควรจะทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมควรส่งเสริมลักษณะนิสัยหรือทัศนคติที่ดี เช่น กิจกรรมประเภทการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมจิตใจ ฝึกความอดทน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย (Democratic way of life) กิจกรรมควรส่งเสริมความสามัคคี กิจกรรมควรจะมีส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ (Group Process) มีความ

เข้าใจและการยอมรับ ซึ่งบางครั้งอาจจะหนักบ้างหรือต้องกระทบกันบ้าง รวมทั้งการรู้จักแพ้-ชนะและรู้จักการให้อภัย กิจกรรมควรมีความยืดหยุ่น การจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นได้บ้างเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเพื่อความบันเทิง ไม่ตึงเครียด หรือบังคับมากนัก และกิจกรรมควรมีความหลากหลาย

จากผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ ที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นได้สอดคล้องกับงานวิจัย ชาตรี ยัมรักษา (2550: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชน ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของเยาวชนที่มาเขาค่ายพักแรม โดยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ และเปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยของเยาวชนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม ของเยาวชนชายและหญิง อายุระหว่าง 9-15 ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ จำนวน 40 คนแบ่งเป็นชาย 20 คนและหญิง 20 เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่าคุณลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ พัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจึงเป็นเหตุผลสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม โดยรวมและรายด้านหลังเข้าร่วมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายพักแรมมีผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ
2. ควรมีการอบรมครูและเจ้าหน้าที่ในเรื่องการจัดค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ เพื่อที่จะมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดค่ายพักแรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อเด็กที่เข้าร่วม
3. ผู้บริหารสถานสงเคราะห์ควรให้การสนับสนุนในการจัดค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกๆด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและศึกษาผลการจัดกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการติดตามผลที่เกิดจากการจัดค่ายพักแรมเพื่อศึกษาว่าหลังจากการจัดค่ายพักแรมไปแล้ว 3-6 เดือน เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย: การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมวิชาการ. (2544). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการวัด*

และประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ:

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เกื้อ แก้วเกต. "กิจกรรมเยาวชนด้านทัศนศึกษาและค่ายพักแรม" *เอกสารการสอนชุดวิชากิจกรรมและ*

ประสบการณ์เยาวชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2531

_____ (2524, ตุลาคม). *เขาบริหารค่ายพักแรมกันอย่างไร. ค่ายพักแรม*. 1(1): 7-8.

จรินทร์ ธานีรัตน์. (2513). *การจัดค่ายพักแรม*. กรุงเทพมหานคร: บางกระแสการพิมพ์

ชาติรี ยัมรักษา. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชนที่มีผลต่อการพัฒนา*

ลักษณะนิสัยของเยาวชน. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม.(การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชูศรี ตันพงศ์. (2546). *การประเมินพัฒนาการมิติใหม่แห่งการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน*.

กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤณีวงศ์.

ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล. (2540). *ชุดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัศนีย์ มุสิกไชย. (2508). *การจัดค่ายพักแรม*. พระนคร: กรมประชาสงเคราะห์.

พรรณพร วรรณลักษณ์. (2548). *การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น*.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มาลี วิทยาธรรรัตน์ (2540) *ผลของการฝึกการมุ่งอนาคตแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง*

จังหวัดชลบุรี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยุพา พูนขำ; ทัดสวย คณาวัชรากุล; และ กอบกาญจน์ มัทธโน. (45, ก.ค.-ธ.ค). *การศึกษารูปแบบการ*

ให้บริการอนามัยการเจริญพันธุ์แก่วัยรุ่น : กรณีศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช.

วางแผนครอบครัวและประชากร. 5(2): 28.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:

อักษรเจริญทัศน์

_____ . (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 . กรุงเทพฯ:

นามีบุ๊กส์พับลิเคชั่น.

วรชาติ ชลาศัย. การอยู่ค่ายพักแรม. ปทุมธานี : วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯ , 2533.

วาย . เอ็ม . ซี . เอ . สماعيل. จุลสารค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ : สماعيلวาย . เอ็ม . ซี . เอ . ,

ธันวาคม 2524.

_____ . คู่มือค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ : แผนกค่ายพักแรม , 2538.

วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว. (2548). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านศิลปะทัศนกรรมที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม.(การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____ . (2549). การจัดการค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ: จินดาสาส์น.

วีระ วิเศษสมิต. (2546). ค่ายพักแรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วันเพ็ญ เติณสันเทียะ. (2549). รายงานการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรธานี ปีการศึกษา 2549. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2551;

จาก <http://www.uptech.ac.th/research/.htm>

สมควร โพธิ์ทอง. (2549). การอยู่ค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2549). โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย.

ศูนย์ส่งเสริม และพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

เสาวนีย์ เสนาสุ. (2531). งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาผู้ใหญ่

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อวยพร เรื่องตระกูล , สุวิมล ว่องวานิช. (2548). รายงานการประเมินเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน: ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2551; จาก

<http://www.edu.chula.ac.th/resch/new%20reseach1/2549.3.htm>.

Character Education Partnership. (2005). *The Eleven Principles*. Available from

http://www.character.org/site/c.gwKUJhNYJrF/b.993263/k.7../The_Eleven_Principles.htm

Dimock , Hedley S. ed. *Administration of the Modern Camp*. New York Associate Press , 1952.

Educational Materials Center. (2003). *Ten "Best Practice" Strategies in Character Education*.

Available from <http://www.emc.cmich.edu/ChatacterEd/matrix1.htm>.





ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์



แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำชี้แจง แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ

คำตอบมี 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยคคือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมาก โปรดใส่เครื่องหมายถูกช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
	คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ความขยันหมั่นเพียร					
1.	ฉันอ่านหนังสือประกอบการเรียนเสมอ					
2.	ฉันตั้งใจฟังครูขณะที่ครูสอนเสมอ					
3.	ฉันตั้งใจทำแบบฝึกหัดในวิชาที่ชอบเท่านั้น					
4.	ฉันพยายามปรับปรุงการเรียนของตนให้ดีขึ้น					
	ความอดทน					
5.	ฉันสามารถอดทนได้เมื่ออยู่ในภาวะตึงเครียด					
6.	ฉันพร้อมที่จะระเบิดอารมณ์เสมอเมื่อมีคนมาทำให้ไม่พอใจ					
7.	เมื่อเพื่อนทำผิดต่อฉันจะพูดเสียงดังใส่ทันที					
8.	ฉันจะได้ตอบรุนแรงต่อปัญหาที่เข้ามา					
	ความสามารถพึ่งตนเอง					
9.	ฉันพยายามทำการบ้านด้วยตัวเองทุกครั้ง					
10.	ฉันดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองเสมอ					
11.	ฉันดูแลรักษาสุขภาพของตนเองเสมอ					
12.	ฉันต้องพึ่งผู้ปกครองในทุกๆเรื่อง					
	การมีวินัย					
13.	ฉันแต่งการถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนเสมอ					
14.	การเข้าเรียนสายสำหรับฉันเป็นเรื่องธรรมดา					

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
15.	ฉันเข้าแถวซื้ออาหารเสมอ					
16.	ฉันออมเงินที่เหลือจากโรงเรียนเป็นประจำ					
	คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงฉันนะ สัจจะ					
17.	ฉันเอาตัวรอดด้วยการพูดปด					
18.	ฉันจะพยายามทำตามที่ได้สัญญาไว้กับเพื่อนเสมอ					
19.	การโกหกเล็กๆน้อยๆเป็นเรื่องธรรมดา					
	ความรับผิดชอบ					
20.	ฉันพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด					
21.	ฉันทำช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรของฉันเสมอ					
22.	ฉันทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเล่นกับเพื่อนทุกครั้ง					
23.	เมื่อขาดเรียนฉันจะถามเพื่อนเกี่ยวกับการบ้านที่ครูสั่ง และรีบทำให้เสร็จเพื่อส่งครู					
	ความสำนึกในหน้าที่					
24.	ฉันปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี					
25.	ฉันทำความเคารพเฉพาะครูที่สอนฉัน					
26.	ฉันปฏิบัติตัวเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่					
27.	ความรักในวัยเรียนไม่ใช่เรื่องที่ฉันสนใจ					
	ความกตัญญู					
28.	ฉันคิดที่จะตอบแทนพระคุณผู้มีพระคุณเสมอ					
29.	ฉันปฏิบัติตามคำสอนและคำตักเตือนของพ่อแม่					
30.	ฉันพร้อมจะตอบแทนพ่อแม่และคุณครูด้วยการเชื่อฟัง					
31.	ฉันพร้อมที่จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเสมอ					


ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
	คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ความมีสติและรอบคอบ					
32.	ฉันจะตั้งใจและสงบเมื่อต้องเจอสถานการณ์ที่ยากลำบาก					
33.	ฉันตรวจความเรียบร้อยก่อนออกจากบ้านเสมอ					
34.	ฉันรีบทำการบ้านส่งครู โดยไม่ค่อยตรวจทาน เพราะกลัวเสียเวลา					
35.	ฉันพิจารณาข้อมูลสินค้าก่อนซื้อทุกครั้ง					
	ความตั้งใจให้ดี					
36.	ฉันไม่ว่าจะทำอย่างไรให้มีความสุข					
37.	ฉันว่าภูมิใจในทุกเรื่องเสมอ					
38.	ฉันสามารถผ่อนคลายอารมณ์ของตนลงได้ เมื่อพบเรื่องทุกขหรือ					
39.	เมื่อท้อแท้ฉันจะให้กำลังใจตนเองเพื่อสู้ต่อไปได้					
	คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ความเมตตา					
40.	ฉันอภัยให้เพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดต่อฉัน					
41.	ฉันช่วยเหลือเพื่อนๆ ในชั้นเด็กเล็ก					
42.	ฉันช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บ					
43.	เมื่อเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ฉันจะเพื่อนลอกการบ้านของฉัน					
	ความปรารถนาดีต่อกัน					
44.	ในโอกาสพิเศษฉันเขียนบัตรอวยพรให้เพื่อนเสมอ					
45.	เมื่อเพื่อนเสียใจฉันจะให้กำลังใจเพื่อน					
46.	ฉันหวังดีกับเพื่อนทุกคน					
47.	ฉันจะเตือนเพื่อนให้อ่านหนังสือเสมอ					
	ความเชื่อเพื่อต่อกัน					
48.	ฉันแบ่งอาหารให้เพื่อที่ขาดแคลนกว่า					

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
49.	เมื่อเพื่อนไม่ได้เอาเครื่องเขียนมาฉันแบ่งให้เพื่อนใช้ด้วยเสมอ					
50.	เมื่อเพื่อนที่ลำบากต้องการความช่วยเหลือฉันจะให้ความช่วยเหลือเพื่อนทันที					
51.	เมื่อเพื่อนถือของหนักฉันจะเข้าไปช่วยเสมอ					
	ความไม่เห็นแก่ตัว					
52.	ฉันจะเก็บของที่ดีที่สุดไว้ให้กับตัวเอง					
53.	เมื่อต้องทำรายงานกลุ่มฉันจะเลือกทำส่วนที่ง่ายและน้อยๆ					
54.	ฉันทำงานของตนเองอย่างให้ดีที่สุดส่วนงานกลุ่มฉันไม่สนใจ					
55.	เมื่อยืมหนังสือแล้วหนังสือเหลือเล่มเดียวฉันจะให้เพื่อยืมก่อน					
	ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น					
56.	เมื่อรวมเงินซื้อของฉันจะออกเงินเท่ากับเพื่อน					
57.	เมื่อทำงานกลุ่มฉันจะไม่ปล่อยให้เพื่อนทำงานตามลำพัง					
58.	ฉันจะขอขนมเพื่อนกินแต่เก็บขนมของตัวเองไว้กินที่บ้าน					
59.	ฉันเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาเสมอเพื่อจะไม่รบกวนเพื่อน					
	ความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน					
60.	เมื่อเพื่อนทำผิดเล็กน้อย ฉันก็พร้อมอภัย					
61.	ฉันยอมรับได้เมื่อผู้อื่นไม่พอใจการกระทำของฉัน					
62.	ฉันยอมไม่ได้เมื่อเพื่อนในกลุ่มทำงานผิดพลาด					
63.	ฉันยอมรับในความเห็นที่แตกต่างจากฉันได้					
	คุณลักษณะด้านสังคม การเข้าสังคม					
64.	ฉันอดอดเมื่อต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น					

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
65.	ฉันสามารถอธิบายเรื่องต่างๆให้เพื่อนเข้าใจได้					
66.	ฉันให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน					
67.	ฉันให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน					
68.	ฉันพยายามปรับปรุงตนเองเพื่อให้อยู่กับผู้อื่นได้					
69.	เมื่อทำงานกลุ่มฉันจะรับฟังผู้อื่นและเสนอความคิดเห็นเพื่อให้งานกลุ่มดีขึ้น					
	<u>การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น</u>					
70.	เมื่อเจอคนที่รู้จัก ฉันจะยิ้มและทักทายทันที					
71.	ฉันสามารถพูดคุยกับคนที่ไม่ค่อยสนิทได้					
72.	ฉันสามารถเข้าได้กับเพื่อนทุกคน					
73.	เวลาพูดคุยกับคนที่เพิ่งรู้จักฉันจะรู้สึกอึดอัด					
74.	ฉันพร้อมที่จะเป็นมิตรกับทุกๆคน					
75.	ฉันพูดจาไพเราะกับทุกคน					
	<u>คุณลักษณะด้านการเรียนรู้</u> <u>การศึกษาหาความรู้</u>					
76.	ฉันพยายามหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ					
77.	ฉันใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาความรู้					
78.	ฉันหาความรู้เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์					
79.	ฉันเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม					
80.	ฉันอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนเพื่อพัฒนาตัวเอง					
81.	ฉันขอศึกษาหาความรู้จากป้ายนิเทศก์ต่างๆ					
82.	ฉันนำความรู้ที่ได้จากหนังสือพิมพ์ วารสาร ต่างๆไปใช้ให้เกิดประโยชน์					
	<u>การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ</u>					
83.	เมื่อฉันเรียนไม่รู้เรื่องฉันจะถามครูทันที					
84.	ฉันทบทวนบทเรียนเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น					
85.	เมื่ออ่านหนังสือฉันจะหยุดทำความเข้าใจเมื่อเจอเรื่องที่ยาก					

ข้อ	คำถาม	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงพอประมาณ	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
86.	ฉันตั้งกลุ่มทบทวนวิชาเรียนกับเพื่อน					
87.	เมื่อฉันได้คะแนนสอบน้อยฉันจะอ่านหนังสือให้ และตั้งใจเรียนมากขึ้น					
88.	เมื่อพบข้อผิดพลาดฉันจะทำความเข้าใจและ แก้ไขให้ดีขึ้น					





ภาคผนวก ข
โปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของเด็กในสถานสงเคราะห์

โปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของเด็กในสถานสงเคราะห์

1. ปัญหาและความจำเป็น

ปัจจุบันสังคมไทยมีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสารโทรคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุอื่น ๆ ซึ่งเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง ความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคนในประเทศหลายด้านโดยเฉพาะด้านวิถีการดำเนินชีวิต จากชีวิตที่อยู่อย่างเรียบง่าย สงบสุข มีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกัน ก็แปรเปลี่ยนเป็นการแก่งแย่งชิงดี ชิงเด่น เอาจัดเอาเปรียบกัน ต่างคนต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ค่านิยมของคนในสังคมก็เปลี่ยนแปลงไปให้ความสำคัญกับด้านวัตถุมากกว่าด้านอื่น ๆ จากความเปลี่ยนแปลงต่างๆเหล่านี้ เด็กและเยาวชนที่เติบโตมายุคสมัยปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

เด็กกำลังเผชิญหน้าอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และอิทธิพลของการสื่อสารในยุคเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของพวกเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเด็กและเยาวชนซึ่งจะต้องก้าวไปสู่วัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สังคมอารมณ์และจิตใจ จาก วัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงมีความเสี่ยงสูงที่วัยรุ่นจะได้รับผลกระทบเหล่านั้น (ยุพา พูนขำ; ทัดสววย คณาวัชรากุล; และ กอบกาญจน์ มหัทธโน. 2545: 28) ปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนของไทยมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของหลายด้านเช่น หมกมุ่นและหลงใหลกับความเจริญทางด้านวัตถุ มีค่านิยมที่ผิดๆทำอะไรก็ตามกระแสนิยม ไม่สนใจคุณธรรมและจริยธรรม ก้าวร้าว มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตัวเอง ไม่มีระเบียบวินัย ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ขาดความมานะอดทน เห็นแก่ตัว ไม่สนใจการเรียน สนใจแต่ความบันเทิง ไม่คิดถึงอนาคต สนใจแค่สนุกไปวันๆ จากผลกระทบดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต

การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนนั้นควรดำเนินการอย่างครอบคลุมทุกกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในสถานสงเคราะห์ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะกลุ่มเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง ขาดการเอาใจใส่ที่ดี มีปัญหาทางจิตใจ ถึงแม้จะมีการอบรมเลี้ยงดูให้ดีเพียงใด แต่ก็ไม่สามารถให้ความรักความอบอุ่นที่แท้จริงแก่เด็กได้ มาลี วิทยาธรรัตน์ (2540: 2) กล่าวว่า สภาพการอบรมเลี้ยงดูภายในสถานสงเคราะห์นั้น ถึงแม้จะมีความพยายามในการเอาใจใส่เลี้ยงดูอย่างไร ก็ไม่อาจสร้างความอบอุ่นทางจิตใจหรือบรรยากาศแบบครอบครัวที่แท้จริงได้เช่นเดียวกับเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติ ซึ่งจะ

ได้รับการเอาใจใส่ การกระตุ้นส่งเสริมในด้านต่างๆ ตลอดจนการขัดเกลานิสัยอย่างใกล้ชิดและอบอุ่นกว่า การเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่ครอบครัวปกติ อาจทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์มีความบกพร่องในคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมต้องการได้

จึงเห็นได้ว่าเด็กในสถานสงเคราะห์หากไม่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นพิเศษ ให้มีคุณลักษณะที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศ เด็กเหล่านี้จะมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาต่างๆ มากมายในอนาคต เนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

2. หลักการของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม

กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา กิจกรรมแนะแนว เป็นต้น ค่ายพักแรมก็เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กได้ เพราะค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมแห่งการพัฒนา โดยนำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็นประสบการณ์ในการพัฒนาและเรียนรู้ โดยอยู่ภายใต้โปรแกรมกิจกรรมและระเบียบที่ผู้จัดกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติได้ (วิพงษ์ชัย ร่องขันแก้ว. 2549: 12) สอดคล้องกับแนวคิดของ สมควร โพธิ์ทอง (2549: 14-15) ซึ่งได้กล่าวว่า กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาเยาวชนในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีบรรยากาศและกิจกรรมที่เหมาะสมในช่วงเวลาอันสั้น กิจกรรมค่ายพักแรมได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายประการ เพราะค่ายพักแรมมีเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างจากกิจกรรมในโรงเรียนหรือกิจกรรมเยาวชนอื่น ๆ และค่ายพักแรมยังมีจุดเด่นหลายประการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กและเยาวชนได้

ในการกำหนดกรอบของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของค่ายพักแรมนั้น ได้กำหนดกรอบจากแนวคิดของโครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยศูนย์คุณธรรม ซึ่งได้สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติและชุดคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการวิเคราะห์ของ ไกรยุทธ วีระยาสินนท์ ทำให้ได้กรอบคุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้านดังนี้ (สุวิมล

ว่องวานิช และคณะ. 2549: 3-4) ดังนี้

1. **คุณลักษณะด้านคุณธรรม** หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ชุด ได้แก่

1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเชื่อเพื่อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

2. **คุณลักษณะด้านสังคม** หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. **คุณลักษณะด้านการเรียนรู้** หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

จากกรอบแนวคิดต้นข้างต้นผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกิจกรรมต่างๆในค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่มาเข้าร่วม

3. เป้าหมายของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรมค่ายพักแรม

1. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ด้านคุณธรรม
2. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ด้านสังคม
3. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์ด้านการเรียนรู้

5. เนื้อหาสาระของกิจกรรมค่ายพักแรม

ค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของค่าย ดังนี้

ตาราง 7 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยกิจกรรมค่ายพักแรม

ลำดับ	กิจกรรม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
1.	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)	1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม 1.1 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย
2.	กิจกรรมบทบาทสมมติ/ละคร (Role Play)	1.2 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความ สำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู
3.	กิจกรรมประจำวัน	
4.	กิจกรรมเกมโชว์ (Game Show)	1.3 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี
5.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	
6.	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)	1.4 คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความ ไม่เอาัดเขาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วย ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน
7.	กิจกรรม ชมภาพยนตร์ (Movie)	
8.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	
9.	กิจกรรมโมนิโต้ (Monito)	
10.	กิจกรรมสมุดแห่งความรัก (Notebook of love)	

ลำดับ	กิจกรรม	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
11.	กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)	2. คุณลักษณะด้านสังคม คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
12.	กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice breaker)	
13.	กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกมไขปริศนา (Nature Study and Puzzle Game)	3. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหา ความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
14.	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)	

6. กำหนดการและโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม

วันที่ 1

เวลา	รายการ
9.30-10.00	เดินทางสู่ค่าย
10.00-10.30	ลงทะเบียน/ทำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
10.30- 11.15	พิธีเปิดและปฐมนิเทศ
11.15-12.00	กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice breaker)
12.00-13.00	อาหารเที่ยง
13.00-13.15	พักและเตรียมตัวทำกิจกรรม
13.15-13.30	กิจกรรมดนตรี
14.00-16.30	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)
16.30-18.00	พัก และรับผิดชอบ กิจกรรมประจำวัน : ดูแลค่าย
18.00-19.00	อาหารเย็น
19.00-20.00	เกมชิงรางวัล/สรุปกิจกรรมตลอดทั้งวัน/ประมวลภาพกิจกรรม
20.00-20.30	กิจกรรมประจำวัน : ประชุมกลุ่มย่อย
20.30-21.00	ทำภารกิจส่วนตัว/เตรียมตัวเข้านอน
21.00	เข้านอน

วันที่ 2

เวลา	รายการ
06.00-06.30	ตื่นนอน
06.30-07.00	ออกกำลังกาย
07.00-08.00	ซื่อคิดยามเช้า / กิจกรรมประจำวัน
08.00-09.00	อาหารเช้า
09.00-09.30	ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมดนตรี
09.30-10.30	กิจกรรมเกมโชว์ (Game Show)
10.30-11.00	พักและเตรียมตัวทำกิจกรรม

วันที่ 2 (ต่อ)

เวลา	รายการ
11.00-12.00	กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming) สรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมเกมโชว์พร้อมนำเสนอ
12.00-13.00	อาหารเที่ยง
13.00-13.15	พักและเตรียมตัวทำกิจกรรม
13.15-13.30	เพลงและเกมนันทนาการ
13.30-16.00	กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)
16.00-16.30	สรุปกิจกรรมและประกาศรางวัล
16.30-18.00	พัก และรับมิดชอบ กิจกรรมประจำวัน : ดูแลค่าย
18.00-19.00	อาหารเย็น
19.00-20.00	เกมชิงรางวัล/สรุปกิจกรรมตลอดทั้งวัน/ประเมินผลภาพกิจกรรม
20.00-20.30	กิจกรรมประจำวัน : ประชุมกลุ่มย่อย
20.30-21.00	ทำภารกิจส่วนตัว/เตรียมตัวเข้านอน
21.00	เข้านอน

วันที่ 3

เวลา	รายการ
06.00-06.30	ตื่นนอน
06.30-07.00	ออกกำลังกาย
07.00-08.00	ข้อคิดยามเช้า / กิจกรรมประจำวัน
08.00-09.00	อาหารเช้า
09.00-09.30	กิจกรรมดนตรีและประชาสัมพันธ์
09.30-12.00	ชมภาพยนตร์แง่คิดดี ๆ พร้อมระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้รับ
12.00-13.00	อาหารเที่ยง
13.00-13.15	เตรียมตัวเดินทาง
13.15-13.30	เดินทางสู่อ่าวมะนาว

วันที่ 3 (ต่อ)

เวลา	รายการ
13.30-15.30	กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกมไขปริศนา (Nature Study and Puzzle Game)
15.30-16.30	สรุปกิจกรรม/เล่นน้ำทะเล
16.30-16.45	เดินทางกลับ
16.45-18.00	พัก และรับผิดชอบ กิจกรรมประจำวัน
18.00-19.00	อาหารเย็น
19.00-20.00	เกมชิงรางวัล/สรุปกิจกรรมตลอดทั้งวัน/ประมวลภาพกิจกรรม
20.00-20.30	ประชุมกลุ่มย่อย
20.30-22.00	กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)
22.00-22.30	ทำภารกิจส่วนตัว/เตรียมตัวเข้านอน
22.30	เข้านอน

วันที่ 4

เวลา	รายการ
06.00-06.30	ตื่นนอน
06.30-07.00	ออกกำลังกาย
07.00-08.00	ข้อคิดยามเช้า / กิจกรรมประจำวัน
08.00-09.00	อาหารเช้า
09.00-10.30	กิจกรรมแห่งความประทับใจและพิธีปิด
10.30-11.00	ทำแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์
11.00-12.00	เก็บสัมภาระ
12.00-13.00	อาหารเที่ยง/เดินทางกลับ

กิจกรรมเล่นต่อเนืองตลอดค่าย

1. กิจกรรมโมนิโต้ (Monito)
2. กิจกรรมสมุดแห่งความรัก (Notebook of love)

รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรม

1. กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)

เกมนันทนาการเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ความสนุกสนาน เป็นการแข่งขันตามกติกา มีการสอดแทรกสาระและข้อคิดต่างๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ซึ่งได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1.1 รัตนมวูและสงนม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน
2. เพื่อพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ความอดทน

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 30 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้

1. ถุงมือยาง(เจาะรูที่ปลายมือด้วยเข็ม)
2. น้ำผสมสีให้เหมือนน้ำนม
3. เชือก
4. ไม้คาน/เสา
5. ถังน้ำ
6. ไม้บรรทัด/ตลับเมตร
7. ขวดน้ำ
8. ช้อน

วิธีการดำเนินการ

ขั้นนำ

ให้แต่ละกลุ่มยืนเป็นแถวตอนและอธิบายวิธีปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ให้วิ่งไปรีดนมวัวคนละ 1 นาที เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณให้วิ่งกลับไปตีมือเพื่อนในแถวให้ออกมารีดนมวัวต่อ
2. เมื่อรีดนม 1 ถุงให้เปลี่ยนถุงใหม่ ถุงที่รีดนมออกมาแล้วให้นำไปเติมน้ำ
3. วัดจำนวนน้ำนมที่ทำได้ กลุ่มใดทำได้ปริมาณสูงสุดเป็นผู้ชนะในเกมแรก
4. เปลี่ยนกิจกรรมโดยสร้างเงื่อนไขให้ผู้เล่นต้องนำนมไปส่งที่ร้านค้า
5. ให้ผู้เล่นปั่นจักรยาน 3 รอบ จากนั้นวิ่งไปหยิบช้อนมาตักนมในถังแล้ววิ่งเอานมไปกรอกใส่ขวดฝั่งตรงข้ามแล้วให้วิ่งมาแตะมือคน
6. เมื่อนมเต็มขวดให้คนที่กรอกนมเต็มขวดวิ่งนำนมไปส่งที่ร้านค้า
7. กลุ่มใดส่งนมให้กับร้านค้าได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดเป็นผู้ชนะ

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ซึ่งได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน

1.2 สร้างสะพานไปสู่ดวงดาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน
2. เพื่อพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ความอดทน
3. เพื่อพัฒนาความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 120 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้

1. ไม้เสียบลูกชิ้นตัดปลายแหลมทิ้ง
2. กรรไกร, มีดคัตเตอร์
3. กาว
4. ด้าย
5. แผ่นโฟมขนาดหนา 1 นิ้ว ขนาด 12 นิ้ว X 12 นิ้ว

วิธีการดำเนินการ

ขั้นนำ

แยกเด็กออกจากกลุ่ม ให้แต่ละคนออกมาเป็นคนเดียว แต่ยังคงอยู่ในห้องทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้นำอธิบายขั้นตอนการสร้างสะพานจากไม้เสียบลูกชิ้นโดยทุกคนต้องสร้างให้สวยงาม สร้างสรรค์ และแข็งแรง และต้องทำให้เสร็จภายในเวลา 90 นาที ใครทำเสร็จก่อนได้รับรางวัล
2. ผู้นำสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน โดยให้เด็กสร้างภาพไว้ในใจถึงผลงานที่หวังไว้ และให้คิดถึงรางวัลที่เราได้รับหากเราทำสำเร็จ และคิดถึงความสุขจากรางวัลที่เราจะได้รับหากทำสำเร็จ

3. ผู้นำวางแผ่นโฟมเรียงเป็นรูปวงกลมไว้รอบห้อง แผ่นสุดท้ายวางไว้กลางวงโดยห่างจากแผ่นโฟมโดยรอบประมาณ 3 เมตร
4. ให้แต่ละคนเลือกแผ่นโฟมที่วางเป็นวงกลม 1 แผ่นและอยู่ประจำตำแหน่งที่วางโฟม
5. ผู้นำแจกอุปกรณ์ให้ทุกคนและให้แต่ละคนสร้างสะพานจากแผ่นโฟมของตนไปยังแผ่นโฟมที่อยู่ตรงกลางห้อง

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน ซึ่งได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

2. กิจกรรมบทบาทสมมติ/ละคร (Role Play)

เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงออกตามบทบาทในสถานการณ์หรือเรื่องราวที่ได้รับ โดยมุ่งพัฒนาในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมบทบาทสมมติ/ละครคุณธรรม (Moral Role Play)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง
2. เพื่อพัฒนาเรื่องสัจจะ
3. เพื่อพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่
4. เพื่อพัฒนาเรื่องความกตัญญู

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

ให้แต่ละกลุ่มจับสลากหัวข้อการแสดงละครของกลุ่มตนเอง ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- 1.1 สัจจะ
- 1.2 ความรับผิดชอบ
- 1.3 ความสำนึกในหน้าที่
- 1.4 ความกตัญญู

ขั้นตอนการ

1. เมื่อได้รับหัวข้อแล้วให้แต่ละกลุ่มประชุมร่วมกับพี่เลี้ยงเพื่อคิดละครให้สอดคล้องกับหัวข้อที่ได้รับ พร้อมทำการซ้อมละคร
2. ละครใช้เวลาเรื่องละ 10 นาที
3. ละครทุกเรื่องต้องมีการสรุปแง่คิดในช่วงท้าย
4. ดำเนินการจับสลากและซ้อมละครในช่วงพัก เวลา 16.30-18.00น. ของวันที่ 3
5. แสดงละครในช่วง กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง ได้แก่ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู ในช่วงแคมป์ไฟ

3. กิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันเป็นกิจกรรมที่ให้ลูกค่ายทำร่วมกันโดยต้องทำเป็นประจำทุกวันนอกเหนือจากการทำภารกิจส่วนตัว โดยมุ่งพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง โดยเน้นเรื่องความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่

กิจกรรมประจำวัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง
2. เพื่อพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบ
3. เพื่อพัฒนาเรื่องความสำนึกในหน้าที่

กิจกรรมประจำวันประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

3.1 การดูแลความเรียบร้อยในค่าย แบ่งหน้าที่ให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบดูแลความเรียบร้อยในค่าย โดยสลับหมุนเวียนกันในแต่ละช่วง ดังนี้

- 3.1.1 ดูแลความสะอาดและจัดห้องประชุม
- 3.1.2 ดูแลความสะอาดสถานที่โดยรอบ
- 3.1.3 ดูแลความสะอาดบริเวณห้องพัก
- 3.1.4 ล้างจานและอุปกรณ์ทำครัว

3.2 การประชุมกลุ่มย่อย ใช้เวลาก่อนเข้านอนเพื่อเป็นการประเมินผลและสรุปผลการทำกิจกรรมในวันที่ผ่านมา โดยมีที่เล็งประจำกลุ่มเข้าร่วมด้วยเพื่อให้ข้อเสนอแนะ และให้ทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

4. กิจกรรมเกมโชว์ (Game Show)

กิจกรรมเกมโชว์เป็นการนำเกมันทนาการผสมผสานกับเทคนิคการจัดรายการและดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของเกมโชว์ โดยจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

4.1 เกมไม้หนีบผ้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดความมีสติและรอบคอบ
2. เพื่อให้เกิดความตั้งใจให้ดี

อุปกรณ์

1. ไม้หนีบผ้า (แกะแล้ว)
2. กะลามะพร้าว
3. ถังใส
4. กระดาษแผ่นใหญ่ / ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม : 30 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องทำการแข่งกัน โดยทำการประกอบไม้หนีบผ้าให้มีลักษณะสมบูรณ์สามารถใช้งานได้
2. เมื่อทำการประกอบเสร็จ 1 ตัว ให้วิ่งไปแตะมือสมาชิกในกลุ่มคนต่อไป เพื่อเข้ามาทำการประกอบไม้หนีบผ้า ทำจนครบจำนวนที่กำหนด
3. กลุ่มใดประกอบไม้หนีบผ้าได้ครบตามจำนวนที่กำหนดก่อน กลุ่มนั้นถือเป็นผู้ชนะ
4. กติกาเพิ่มเติม : ในระหว่างการแข่งขันจะมีสิ่งของให้ร่วมกันปฏิบัติการทำการรักษา คือ รักษากะลามะพร้าวเจาะรูลอยอยู่ในภาชนะไม่ให้จม ผู้ที่จะทำการรักษากะลาได้จะต้องเป็นผู้ที่กำลังทำการประกอบไม้หนีบเท่านั้น สมาชิกอื่นๆสามารถบอกหรือส่งสัญญาณได้ หากกะลาจม จะถือว่าตกรอบทันที

ขั้นตอนการ

1. ให้ผู้แข่งขันเข้าแถวฝั่งตรงข้ามของโต๊ะกิจกรรม
2. เมื่อผู้นำกิจกรรมให้สัญญาณจึงวิ่งมาเพื่อทำการเริ่มเล่นกิจกรรม
3. เมื่อกลุ่มใดปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้น ให้วิ่งกลับมา จับมือสมาชิกในกลุ่มแล้วร้อง "เฮ!!!" จะถือว่าเป็นกลุ่มผู้ชนะ
4. คณะกรรมการทำการตรวจสอบอุปกรณ์ และ ประกาศผลผู้ชนะ
5. เตรียมความพร้อมสำหรับกิจกรรมต่อไป

4.2 เกม ตัวต่อตัว ...กับ... โดมิโน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดความมีสติและรอบคอบ
2. เพื่อให้เกิดความตั้งใจให้ดี

อุปกรณ์

1. โดมิโน
2. กะลามะพร้าว
3. ถังใส
4. กระดาษแผ่นใหญ่ / ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม : 30 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมทำการแข่งขัน ตั้งตัวต่อโดมิโนให้สูงที่สุดและแข็งแรงที่สุด โดยผู้เข้าแข่งขันจะมีสิทธิ์ต่อตัวต่อได้ครั้งละ 1 ตัวและใช้ได้มือเดียวเท่านั้น เมื่อต่อเสร็จจะต้องวิ่งไปแตะมือจะสมาชิกคนต่อไปเพื่อทำการแข่งขัน จนครบระยะเวลาที่กำหนด
2. หากระหว่างทำการแข่งขัน โดมิโนเกิดล้ม ให้ทำการต่อแถวใหม่
3. เมื่อครบกำหนดเวลาจะทำการตรวจความแข็งแรงด้วยการใช้พัตๆ 1 ครั้ง จากนั้นวัดส่วนสูงกลุ่มโดมิโนมีความสูงมากที่สุด ทำถูกกฎกติกาจะถือว่าเป็นผู้ชนะ
4. กติกาเพิ่มเติม : ในระหว่างการแข่งขันจะมีสิ่งของให้ร่วมกันปฏิบัติการทำการรักษา คือ รักษากะลามะพร้าวเจาะรูลอยอยู่ในภาชนะไม่ให้จม ผู้ที่จะทำการรักษากะลาได้จะต้องเป็นผู้ที่กำลังทำการประกอบไม้หนีบเท่านั้น สมาชิกอื่นๆสามารถบอกหรือส่งสัญญาณได้ หากกะลาจม จะถือว่าตกรอบทันที

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ผู้แข่งขันเข้าแถวฝั่งตรงข้ามของโต๊ะกิจกรรม
2. เมื่อผู้นำกิจกรรมให้สัญญาณจึงวิ่งมาเพื่อทำการเริ่มเล่นกิจกรรม

3. เมื่อกลุ่มได้ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้น ให้วิ่งกลับมา จับมือสมาชิกในกลุ่มแล้วร้อง "เฮ!!!" จะถือว่าเป็นกลุ่มผู้ชนะ

4. คณะกรรมการทำการตรวจสอบอุปกรณ์ และ ประกาศผลผู้ชนะ

ขั้นสรุป

ดำเนินการใช้ช่วงกิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)

5. กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)

เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมได้ช่วยกันคิดศึกษาค้นคว้าความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยให้ช่วยกันระดมความคิดสรุปสาระสำคัญจากกิจกรรมเกมโชว์ โดยมุ่งเน้นสรุปสาระในเรื่องความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดีโดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกการระดมความคิดเห็นร่วมกัน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการการศึกษาค้นคว้าความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
3. เพื่อสรุปสาระในเรื่องความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจให้ดี

อุปกรณ์

1. การดาษขาวเทา
2. กระดานไวท์บอร์ด
3. ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้นำให้ทุกคนนั่งตามกลุ่มของตัวเอง
2. ให้พี่เลี้ยงเข้าไปนั่งประจำกลุ่มของตนเอง

ขั้นตอนการ

1. ให้ทุกกลุ่มช่วยระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน
2. เมื่อทุกกลุ่มระดมความคิดแล้วให้ร่วมกันระดมความคิดให้เรื่องวิธีการนำเสนอ โดยเน้นให้
นำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ สนุกสนาน เรียกเสียงหัวเราะ แต่ได้สาระ
3. ออกมาเสนอโดยมีกรรมการให้คะแนนและข้อเสนอแนะ 3 คน
4. ประกาศรางวัลกลุ่มที่นำเสนอดีและมีสาระ

ขั้นสรุป

สรุปสาระในเรื่องความมีสติและรอบคอบ ความตั้งใจที่ดี จากกิจกรรมเกมโชว์ และเรื่องการระดม
ความคิดเห็นร่วมกัน การศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

6. กิจกรรมเกมนันทนาการ (Recreation Game)

กิจกรรมเกมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมที่เป็นปัจจัย
สนับสนุน โดยมุ่งเน้นเรื่อง ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที
ถ้อยอาศัยกัน

6.1 แรลลีหรรษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว
2. เพื่อพัฒนาเรื่องความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น
3. เพื่อพัฒนาเรื่องความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 150 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้

1. กล้องกระดาษ
2. กระดาษขาว

3. กระดาษแข็ง
4. ลูกโป่ง
5. ดินสอ , ยางลบ
6. กรรไกร , มีดคัตเตอร์
7. สีโปสเตอร์

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. ผู้นำแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการประดิษฐ์รถหรรษาโดยเน้นให้คิดและสร้างสรรค์ผลงานเอง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้นำให้ทุกกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการทำงาน และร่วมกันออกแบบและสร้างรถหรรษา
2. เมื่อทุกกลุ่มสร้างรถหรรษาเสร็จ ให้ทุกกลุ่มวางแผนร่วมกันดังนี้
 - 2.1 ให้คิดวิธีการนำเสนอตัวตลกและรถหรรษาที่สร้างสรรค์ สามารถสร้างความสนุกสนานและเสียงหัวเราะให้แก่กลุ่มอื่นได้
 - 2.2 ให้แต่ละกลุ่มนำรถหรรษาเข้าแข่งขันแรลลี่หรรษา โดยแบ่งหน้าที่ดังนี้
 - คนนั่ง 1 คน
 - คนผลัก 2 คน
 - คนวิ่งตามท้ายรถเพื่อเก็บชิ้นส่วนที่หลุดจากรถ 1 คน
 - คนที่เหลืออยู่ประจำจุดซ่อมรถ
 - 2.3 แรลลี่หรรษามีกติกา ดังนี้
 - ให้รถของทุกกลุ่มเข้าประจำที่จุดเริ่มต้นมีคนนั่ง 1 คน คนผลัก 2 คน และคนคอยวิ่งตามรถเพื่อเก็บชิ้นส่วนรถ 1 คน
 - เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณให้รถทุกคันออกจากจุดเริ่มต้น โดยวิ่งรอบค่ายจำนวน 5 รอบ

- แต่ละกลุ่มจะต้องกำหนดจุดพักรถและเช็คเครื่องเพื่อซ่อมอุปกรณ์ที่ยังไม่หลุดออกจากรถให้แน่นขึ้น สามารถเปลี่ยนตัวคนนั่งและคนผลักได้

- กลุ่มใดที่วิ่งครบ 5 รอบและเข้าเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะ

3. ให้กลุ่มที่รถพังออกยับเยินและวิ่งไม่เข้าเส้นชัยออกมานำเสนอว่ารถของกลุ่มตนนั้นแยตรงไหน โดยต้องเรียกเสียงหัวเราะจากเพื่อนๆ ด้วย และกลุ่มที่เหลือให้ช่วยกันหาเหตุผลกลุ่มละ 1 ข้อว่าผลงานชิ้นนั้นยังมีส่วนดีตรงไหนบ้างตรงไหน

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน โดยมุ่งเน้นเรื่อง ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

7. กิจกรรม ชมภาพยนตร์

กิจกรรมชมภาพยนตร์ให้แง่คิดและสาระดีๆ ในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัย พร้อมใช้เทคนิคการระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้รับจากภาพยนตร์ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ โดยเน้นเรื่องการทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน
2. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ในเรื่องการทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

อุปกรณ์

1. เครื่องโปรเจ็คเตอร์พร้อมจอภาพ
2. คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก
3. ดีวีดี ภาพยนตร์
4. กระดาษขาวเทา
5. ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม : 150 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้นำให้เด็กชมร่วมภาพยนตร์ในห้องพัก โดยบอกให้เด็กบันทึกสาระที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์ พร้อมฉากอ้างอิง

ขั้นดำเนินการ

1. เปิดภาพยนตร์ให้เด็กชมโดยมีพี่เลี้ยงดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด โดยแนะนำให้เห็นถึงคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนจากภาพยนตร์ที่กำลังชม แต่ระวังไม่ให้เป็นการรบกวนการชมภาพยนตร์
2. เมื่อภาพยนตร์จบลงให้ทุกกลุ่มช่วยระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้รับจากภาพยนตร์และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ออกมาเสนอผลการระดมความคิด

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญจากภาพยนตร์ในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัย โดยอ้างอิงจากฉากในภาพยนตร์

8. กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)

เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมได้ช่วยกันคิดศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยให้ช่วยกันระดมความคิดสรุปสาระสำคัญจากกิจกรรมการชมภาพยนตร์ โดยมุ่งเน้นสรุปสาระในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกการระดมความคิดเห็นร่วมกัน

2. เพื่อพัฒนากระบวนการการศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
3. เพื่อสรุปสาระในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน

อุปกรณ์

1. การดาษขาวเทา
2. กระดานไวท์บอร์ด
3. ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้นำให้ทุกคนนั่งตามกลุ่มของตัวเอง
2. ให้พี่เลี้ยงเข้าไปนั่งประจำกลุ่มของตนเอง

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ทุกกลุ่มช่วยระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

2. เมื่อทุกกลุ่มระดมความคิดแล้วให้ร่วมกันระดมความคิดให้เรื่องวิธีการนำเสนอ โดยเน้นให้นำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ สนุกสนาน เรียกเสียงหัวเราะ แต่ได้สาระ
3. ออกมาเสนอโดยมีกรรมการให้คะแนนและข้อเสนอแนะ 3 คน
4. ประกาศรางวัลกลุ่มที่นำเสนอดีและมีสาระ

ขั้นสรุป

สรุปสาระในเรื่องคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยที่ถ้อยอาศัย โดยอ้างอิงจากฉากในภาพยนตร์

9. กิจกรรมโมนิโต้ (Monito)

กิจกรรมโมนิโต้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน โดยมุ่งเน้นในเรื่องความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน
2. เพื่อพัฒนาเรื่องความเมตตาและความปรารถนาดีต่อกัน
3. เพื่อพัฒนาเรื่องความเอื้อเฟื้อต่อกัน

อุปกรณ์

1. สลากชื่อลูกค่ายและพี่ๆทุกคน
2. ตะกร้า
3. กระดาษบันทึก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ตลอดค่าย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้นำให้ลูกค่ายและพี่ๆทุกคนนั่งรวมกันและอธิบายกิจกรรมในช่วงปฐมนิเทศ

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ทุกคนจับสลากคนละ 1 ใบ
2. ให้เปิดดูห้ามให้คนอื่นเห็น
3. เมื่อทราบว่าได้สลากชื่อของใคร ให้แอบดูแลคนนั้นโดยชื่อขนมให้ เขียนข้อความอวยพรและให้

กำลังใจคนนั้น

4. นำขนมและข้อความใส่ที่ต้องการส่งใส่ลงในตะกร้าที่เตรียมไว้ โดยผู้นำจะประกาศให้มารับ

ขั้นสรุป

เฉลยกิจกรรมโมนิโต้ในวันสุดท้ายของค่ายพร้อมสรุปสาระสำคัญของกิจกรรมในเรื่อง ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน

10. กิจกรรมสมุดแห่งความรัก (Notebook of love)

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน โดยมุ่งเน้นในเรื่องความปรารถนาดีต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมคุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน
2. เพื่อพัฒนาเรื่องความปรารถนาดีต่อกัน

อุปกรณ์

1. สมุดโน้ตเล่มเล็ก
2. เชือก
3. ตัวหนีบ

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ตลอดค่าย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้นำให้ลูกค่ายและพี่ๆทุกคนนั่งรวมกันและอธิบายกิจกรรมในช่วงปฐมนิเทศ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำแจกสมุดโน้ตเล่มเล็กให้ทุกคน
2. เมื่อได้รับสมุดให้เขียนชื่อของตัวเองลงบนหน้าปกให้เห็นชัดเจน
3. ให้ทุกคนนำไปติดไว้กับเชือกที่ซึ่งอยู่ด้วยตัวหนีบ
4. ตลอดเวลาที่อยู่ในค่ายให้ทุกคนเขียนอวยพรเพื่อนลงในสมุดโน้ตแห่งความรักให้ครบทุกคน

เขียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

ขั้นสรุป

สรุปสาระสำคัญของกิจกรรมในเรื่องความปรารถนาดีต่อกันในวันสุดท้ายของค่าย

11. กิจกรรมแคมป์ไฟ (Camp Fire)

แคมป์ไฟ (Camp Fire) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความประทับใจและเป็นคติเตือนใจแก่ลูกค่ายด้วย เป็นกิจกรรมที่ต้องการให้ลูกค่ายได้แสดงออกร่วมกัน ส่งเสริมคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ลูกค่ายได้แสดงออกร่วมกัน
2. เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

อุปกรณ์

1. กองไฟ
2. เครื่องเสียง
3. เครื่องดนตรี
4. สลากชื่อกลุ่ม

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม : 90 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

นำลูกค่ายมานั่งพร้อมกันเป็นรูปวงกลม(เว้นที่สำหรับประธานและผู้ติดตาม)

ขั้นดำเนินการ

1. พิธีกรกล่าวเชิญประธาน
2. ตัวแทนสมาชิกชวาค่ายพวงมาลัยมามอบให้ประธาน
3. เชิญประธานจุดไฟ (ทุกคนจะต้องเงียบไม่ส่งเสียงดัง)
4. เชิญประธานกล่าวเปิดการรอบกองไฟ
5. เมื่อประธานกล่าวเปิดจบ ชวาค่ายทุกคนร้องเพลงประจำค่าย
6. พิธีกรนำเข้าสู่การแสดงของกลุ่มต่างๆและการแสดงของพี่ๆโดยมีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและ

จริยธรรมที่ดั่งงาม

ขั้นสรุป

การปิดการเล่นรอบกองไฟหลังจากการแสดงกลุ่มต่าง ๆ เสร็จสิ้น พิธีกรสรุปสาระของกิจกรรมตาม วัตถุประสงค์ จากนั้นเชิญประธานกล่าวปิด นำร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี แล้วนำลูกค้ายกกลับเข้าที่พัก

12. กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice breaker)

เป็นเกมที่ใช้สร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศแห่งการเปิดเผยตัวเองให้ผู้อื่นรู้จัก จัดขึ้นเพื่อพัฒนา คุณลักษณะด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

12.1 เกม จับคู่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
2. เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่งานทำกิจกรรมต่อไป
3. เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

อุปกรณ์ที่ใช้ : ไม่มี

ระยะเวลาที่ใช้ : 15 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ : ผู้นำแนะนำตัว เพื่อสร้างความคุ้นเคย

ขั้นตอนการ

1. ผู้นำแนะนำอธิบายขั้นตอนการทำควมรู้จัก ในเกมจับคู่
2. ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ 2 คน ถามประวัติส่วนตัว (ถามชื่อเล่น ชื่อจริง นามสกุล อายุ)
3. คัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม 1 หรือ 2 คู่ เพื่อถามประวัติส่วนตัวของคู่นั้นๆ
4. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ใหม่ โดยมีกฎว่า ห้ามซ้ำคู่เดิมและต้องเป็นเพศตรงข้าม
5. ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ 2 คน ถามประวัติส่วนตัว (ถามชื่อเล่น จุดเด่นของตัวเอง อาหารที่ชอบ นักร้องหรือนักแสดงที่ชอบ)

6. คัดเลือกผู้เข้าร่วมกิจกรรม 1 หรือ 2 คู่ เพื่อถามประวัติส่วนตัวของคุณั้นๆ
7. ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับคู่ 2 คน ถามประวัติส่วนตัว (ถามชื่อเล่น หนังกี่ตัวเรื่องสุดท้าย คำพูดติดปาก)

ขั้นสรุป

ผู้นำถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถามว่าประทับใจในประวัติส่วนตัวของใคร เพราะอะไร สรุปสาระสำคัญเรื่องการทำความรู้จัก การทำการทักทาย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

12.2 เกม นี้แหละ...ตัวฉัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้จักสำรวจและนำเสนอจุดเด่นของตนเองแก่ผู้อื่น
2. เพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ระยะเวลา 15 นาที

อุปกรณ์ : ไม่มี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับกลุ่มเป็นวงกลมใหญ่หนึ่งวง (โดยทุกคนต้องไม่ซ้อนกัน)
2. ผู้นำสาธิตวิธีการเล่นให้ดูโดย นึกถึงจุดเด่นของตนเอง ให้ทุกคนร่วมกันปรบมือเป็นจังหวะ 2 ครั้ง แล้วผู้พูด ก้าวมาในวง 1 ก้าว พุดจุดเด่นออกมาพร้อมท่าประกอบที่ไม่ซ้ำใครหลังเสียงปรบมือ (คำพูดจุดเด่นกำหนดให้มี 2 พยางค์)

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ร่วมกันปรบมือเป็นจังหวะ 2 ครั้ง และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละ

คนก้าวเข้ามาในวงบอกจุดเด่นพร้อมทำหลังเสียงปรบมือโดยเรียงลำดับ

2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมปรบมือสองครั้ง พูดจุดเด่นพร้อมทำจนครบทุกคน
3. หลังจากทำครบทุกคน ให้ทำซ้ำอีกครั้ง แต่เปลี่ยนจากพูดจุดเด่นพร้อมทำของตนเอง เปลี่ยนเป็น ทุกคนพูดจุดเด่นพร้อมทำของผู้อื่นเรียงไปที่ละคน

ขั้นสรุป

การสำรวจ การสังเกต การรู้จักตนเอง และนำจุดเด่นนั้นๆมาการสร้างสัญลักษณ์ และสามารถ นำเสนอไปสู่ผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าสู่สังคม

12.3 เกม มือไว ใจเร็ว

จุดประสงค์

1. เพื่อการจับกลุ่มใหม่ ให้ทุกคนมีโอกาสรู้จักกันอย่างทั่วถึง
2. เพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออก
3. เพื่อทำการจับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม ให้มีความหลากหลาย

ระยะเวลา 15 นาที

อุปกรณ์ : ไม่มี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจับกลุ่มกับคนที่สนิทกันที่สุด โดยมีสมาชิกในกลุ่ม 7 – 8 คน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลมภายในกลุ่ม เขามือขวาจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ตามคำสั่งของผู้นำ
2. เมื่อผู้นำจ้ำร้องเพลงแล้วให้สัญญาณ ผู้เล่นจะต้องนำมือขวามาวางซ้อนกันตรงกลางกลุ่ม โดยเรียงเป็นชั้นๆ

3. ผู้ที่วางมือในลำดับขั้นที่ผู้นำต้องการ ถือเป็นผู้โชคดี ต้องลุกขึ้น แล้วปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำ พร้อมทั้งเปลี่ยนกลุ่มไปอยู่กลุ่มอื่น
4. เล่นกิจกรรมนี้ซ้ำอีก 2 – 3 ครั้ง
5. จะได้กลุ่มที่มีสมาชิกทั้งหมด 7 – 8 คน ถือเป็นกลุ่มเดียวกัน
6. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่ม ตั้งชื่อทีม เพลงประจำทีม พร้อมท่าประกอบ
7. ตรวจสอบความพร้อมเพียงของแต่ละกลุ่ม

ขั้นสรุป

ผู้นำถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม และสรุปสาระสำคัญในเรื่องของการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

13. กิจกรรมธรรมชาติศึกษาและเกมไขปริศนา (Nature Study and Puzzle Game)

เป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ การศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคของเกมไขปริศนา (Puzzle Game) เป็นเกมที่ทำให้ผู้เล่นถอดรหัส ตอบคำถาม ทำตามเงื่อนไข แก้ปริศนา และค้นหาสิ่งที่เราได้กำหนดไว้ เกมจะคลี่คลายเมื่อสามารถไขปริศนาต่างๆได้ ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

13.1 หากันจนเจอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ฝึกการสังเกต และเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว
2. เพื่อฝึกการแก้ไขปัญหา การทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

อุปกรณ์

1. ใบงาน
2. ปากกา / ดินสอ

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

1. แต่ละกลุ่มจะได้รับใบงาน เป็นคำถามที่มีคำตอบอยู่บริเวณโดยรอบค่าย
2. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันหาคำตอบจากรอบบริเวณ ภายในเวลา 10 นาที
3. กลุ่มใดได้คำตอบเร็วและถูกต้องที่สุดถือเป็นผู้ชนะ
4. ผู้ชนะจะได้รับรางวัล เป็นอุปกรณ์พิเศษที่สามารถใช้ได้ ในกิจกรรมต่อไป

ขั้นตอนการ

1. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันหาคำตอบ
2. ให้สมาชิกกลับมา ณ จุด เริ่มต้นภายในเวลา 20 นาที
3. ตรวจสอบคำตอบเพื่อหาผู้ชนะ
4. ผู้นำกิจกรรมมอบรางวัล (อุปกรณ์พิเศษ)

ขั้นสรุป

ผู้นำสรุปกิจกรรมในเรื่องการสังเกต และเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว ฝึกการแก้ไขปัญหา การ
ทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

13.2 ธรรมชาติ...ทำมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว
2. เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างสมาธิ ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
3. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติ

อุปกรณ์

1. คัตเตอร์ / กรรไกร
2. สก็อตเทป
3. ที่เย็บกระดาษ
4. ลวด (อุปกรณ์พิเศษ)

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม : 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประจำกลุ่มของตนเอง โดยแต่ละกลุ่มให้จับคู่กันภายในกลุ่ม หากมีสมาชิกเหลือเศษ ให้รวมเป็น 3 คน
2. ให้ค้นหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่โดยรอบบริเวณมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของตามต้องการ โดยสามารถบอกวัตถุประสงค์ของการประดิษฐ์ได้
3. สมาชิกภายในกลุ่มนำสิ่งประดิษฐ์มาคัดเลือก เพื่อให้ได้ชิ้นงานประกวดเพียง 1 ชิ้นงาน
4. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนอธิบายจุดประสงค์ของการประดิษฐ์ เพื่อให้คณะกรรมการทำการตัดสิน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันค้นหาทรัพยากรธรรมชาติและนำมาทำสิ่งประดิษฐ์ (25 นาที)
2. ภายในกลุ่มทำการประชุมเพื่อคัดเลือกตัวแทนกลุ่ม (เวลา 10 นาที)
3. ทำการประกวดและคัดเลือกผู้ชนะเลิศ (เวลา 15 นาที)

ขั้นสรุป

ผู้นำสรุปกิจกรรมในเรื่อง การเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างสมาธิ ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติ

14. กิจกรรมระดมความคิด (Brain Storming)

เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมได้ช่วยกันคิดศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ โดยให้ช่วยกันระดมความคิดสรุปสาระสำคัญจากกิจกรรมเกมโชว์ และการชมภาพยนตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกการระดมความคิดเห็นร่วมกัน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการการศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

อุปกรณ์

1. การดาษขาวเทา
2. กระดานไวท์บอร์ด
3. ปากกาเมจิก

ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้นำให้ทุกคนนั่งตามกลุ่มของตัวเอง
2. ให้ที่เลี้ยงเข้าไปนั่งประจำกลุ่มของตนเอง

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ทุกกลุ่มช่วยระดมความคิดสรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

2. เมื่อทุกกลุ่มระดมความคิดแล้วให้ร่วมกันระดมความคิดให้เรื่องวิธีการนำเสนอ โดยเน้นให้นำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ สนุกสนาน เรียกเสียงหัวเราะ แต่ได้สาระ
3. ออกมาเสนอโดยมีกรรมการให้คะแนนและข้อเสนอแนะ 3 คน
4. ประกาศรางวัลกลุ่มที่นำเสนอดีและมีสาระ

ขั้นสรุป

สรุปสาระจากการระดมความคิดในเรื่องการศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

7. วิธีการดำเนินกิจกรรมค่ายพักแรม

การดำเนินกิจกรรมในค่ายพักแรมผู้วิจัยจะควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมในโปรแกรมอย่างใกล้ชิด โดยการดำเนินในแต่ละกิจกรรมนั้นมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ขั้นนำ : ทักทายและนำเข้าสู่เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรม รวมทั้งอธิบายรายละเอียดและวิธีการเล่นกิจกรรม

2. ขั้นดำเนินการ : ดำเนินการตามขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรม

3. ขั้นสรุป : สรุปถึงสาระสำคัญของกิจกรรม

8. เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม

1. คู่มือโปรแกรมค่ายพักแรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

9. การประเมินผล

1. ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรม

2. ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพักแรมเพื่อดูว่าเด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือไม่



ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ชื่อ-นามสกุล ศาสนาจารย์วิชัย ร่องชันแก้ว
ตำแหน่ง ประธานและผู้จัดการสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา
ศิษยาภิบาลคริสตจักรปราณบุรี
2. ชื่อ-นามสกุล อาจารย์วันเพ็ญ ร่องชันแก้ว
ตำแหน่ง กรรมการสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา
วิทยากรอบรมครูผู้สอนเด็กและเยาวชนในคริสตจักรและองค์กรต่างๆ
3. ชื่อ-นามสกุล อาจารย์พิสุทธิ วลัยชพฤกษ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศิษยาภิบาลคริสตจักรไท
บริหารงานเด็กในคริสตจักร

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในสถานสงเคราะห์

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธุ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ-นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ-นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายวิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 22 สิงหาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	504/143 ถ.สุขุมวิท ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) เกียรตินิยมอันดับ 2 สารสนเทศศึกษา (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ.2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) การจัดการนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. 2546	เจ้าหน้าที่งานดนตรีนมัสการและกิจกรรมคริสตจักรไท
พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผลงานทางวิชาการ	
- หนังสือ ตำรา	
วิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว. (2549). การจัดการค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ: จินดาสาส์น.	
- เอกสารประกอบการสอน	
วิพงษ์ชัย ร่องชันแก้ว. (2552). นันทนาการชุมชน. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.(รูปเล่ม)	